

SOMO LA 6

MUNGU NA UBAYA

6.1 Mungu Na Ubaya

Madhehebu mengi ya mataifa ya Kikristo, sambamba na dini nyingine nyingi wanaamini kwamba kuna kiumbe au mtu asiye wa kawaida aitwaye Ibilisi au shetani ambaye ni Muasisi wa matatizo yaliyomo ulimwenguni na katika maisha yetu, na ni anayehusika na dhambi tunazotenda. Ni wazi Biblia inafundisha kuwa Mungu ni mwenye nguvu zote. Tumeona somo la 1.4 kuwa Malaika hawatendi dhambi. Ikiwa kweli tunaamini mambo haya, basi haiwezekani kuwa yupo kiumbe asiyewakawaida anayefanya kazi hapa ulimwenguni anayepingana na mwenyezi Mungu. Kama tunaamini kuwa huyu kiumbe yupo, basi tunahoji ukuu wa Mungu mwenyezi. Toleo hili ni la lazima sana ya kuwa kumfahamu vema Ibilisi na shetani inabidi fundisho la muhimu lipimwe; Tumeambiwa kuwa Yesu alimharibu Ibilisi katika **Ebra. 2: 14** kwa kifo chake; kwa hiyo tusipomwelewa vema Ibilisi, hatuwezi kuelewa kazi ya Yesu, au Yesu ni nani.

Katika ulimwengu kwa ujumla, hasa unaoitwa ulimwengu wa 'Kikristo', lipo wazo la kuwa mambo mema katika maisha yanatoka kwa Mungu na mambo mabaya yanatoka kwa Ibilisi au shetani. Hili sio wazo jipya; sio wazo pekee lililokomea kwenye ukristo uliokengeuka. Kwa mfano, Wakaldayo, waliamini kuwepo Mungu wawili, Mungu wa mema na nuru na Mungu wa uovu na giza, na kwamba walishikana katika kupingana sana. Koreshi, Mfalme mkuu wa Uajemi, naye aliamini hivi. Basi Mungu akamwambia, "Mimi ni BWANA, wala hapana mwingine; zaidi yangu mimi hapana Mungu mimi naumba nuru, na kuumba (kuhuluku) giza: Mimi nafanya suluhu, na kuhuluku ubaya (uovu) - **B.H.N** - "balaa": Mimi BWANA, niyatendaye haya yote" (**Isa. 45: 5-7, 22**). Mungu anafanya amani, na ubaya, au balaa. Mungu ni muumba "Ubaya" Kwa maana hii ipo tofauti kati ya ubaya na dhambi, hivi ni kosa la binadamu; Vimeingia ulimwenguni kama tokeo la binadamu, sio Mungu (**Rum. 5:12**).

Mungu anawaambia Koreshi na watu wa Babeli kuwa "hayupo Mungu (mwingine) zaidi yangu" Neno la Kiebrania lililotafsiriwa 'EL' na kuwa Mungu kwa ukubwa maana yake' nguvu au chanzo cha uweza'. Mungu anasema kwamba hakuna chanzo cha uweza kilichopo mbali ya yeye. Hii ndiyo sababu kwa nini mwamini wa kweli kwa Mungu hawezi kukubali wazo la kuwepo Ibilisi asiyewa kawaida au mapepo.

MUNGU: MLETA BALAA

Biblia imejaa mifano jinsi Mungu aletavyo "Ubaya" kwa maisha ya watu na katika ulimwengu huu. **Amosi 3:6** anasema kwamba ukiwapo ubaya mjini, ni Mungu amefanya. Kwa mfano, kama likiwepo tetemeko la ardhi katika mji, mara nyingi imedhaniwa kwamba Ibilisi amepanga juu ya mji huo, na kuleta msiba mkuu. Lakini mwamini wa kweli inampasa afahamu kwamba ni Mungu anayehusika na tukio hili.

Basi **Mika 1:2** anasema kwamba "msiba -ubaya umeshuka toka kwa Bwana umefika mpaka lango la Yerusalemu". Katika kitabu cha Ayubu tunasoma jinsi Ayubu, mtu mwenye haki, alivyopoteza vitu alivyokuwa navyo katika maisha yake. kitabu kinafundisha kwamba kupata 'Ubaya' katika maisha ya mtu sio moja kwa moja ni kipimo kwa utii wao au uasi juu ya Mungu. Ayubu aligundua hilo "Bwana alitoa, na Bwana ametwaa" (**Ayubu. 1:21**). Hasemi Bwana alitoa na shetani ametwaa. Alifafanua kwa mke wake: Je ? tupate me, a mikononi mwa Mungu, nasi (pia) tusipate na mabaya"? (**Ayubu. 2:10**). Mwishoni mwa kitabu, rafiki zake Ayubu walimfariji kwa habari za huo uovu wote Bwana aliouleta juu yake" (**Ayubu. 42: 11; 19: 21; 8: 4**). hivyo Mungu ndiye chanzo cha 'Uovu' kwa maana ya kuwa ni wa kwanza kuruhusu matatizo ambayo tunayo katika maisha yetu.

"Maana yeye ambaye Bwana ampenda humrudi kama mkistshimili kurudiwa Lakini baadaye huwaleta wao waliozoezwa nayo matunda ya haki yenye amani" (**Ebra. 12: 6 -11**). Hii inaonyesha kwamba majaribu ambayo Mungu anatupatia yanatuongoza mwisho kukua kiroho. ni kupinga neno la Mungu juu yake kusema kwamba Ibilisi ni kiumbe anayetulazimisha kutenda dhambi na kutenda yasiyo haki, Wakati huo huo amedhaniwa kuleta matatizo

katika maisha yetu ambayo yanatupeleka tupate maendeleo "matunda ya haki yenye amani". Hapa wazo la **Orthodox** juu ya Ibilisi lakimbilia kwenye matatizo makubwa. Makubwa hasa unapoonana maneno kama nimempa shetani watu hao "ili wafundishwe wasimtukane Mungu au" kumtolea shetani mtu huyo, ili mwili uadhibiwe, na roho iokolewe katika siku ya Bwana Yesu"

(1 Tim. 1:20; 1 Kor. 5: 5). Ikiwa shetani ni kiumbe anayefanya watu watende dhambi na kuwa na matokeo yasiyofaa juu ya watu, ni kwa sababu gani mafungu haya ya maneno yasema 'Shetani' kwa nuru ya hakika? Jibu lipo kwa ukweli kwamba adui, 'shetani' au shida katika maisha, mara nyingi inaweza kuleta matokeo ya hakika kiroho katika maisha ya mwamini.

Kama tukikubali kwamba ubaya watoka kwa Mungu, Basi tunaweza kumwomba Mungu afanye jambo lingine kuhusu matatizo ambayo tunayo k. m ayaondoe. Kama hafanyi hivyo, basi, tunajua yametoka kwake Mungu kwa ajili yetu kiroho. Sasa kama tunaamini ya kwamba kuna kiumbe fulani mbaya anayelitwa Ibilisi au shetani anayesababisha matatizo yetu, Basi hakuna namna ya kupatana na mema. Ulemavu, Ugonjwa, Kifo cha ghfla au msiba mkuu uchukuliwe kuwa ni bahati mbaya. Ikiwa Ibilisi ni Malaika mwenye dhambi aliye na nguvu, basi atakuwa ni mwenye nguvu nyingi zaidi yetu, hatutakuwa na kuchagua bali kuteseka mikononi mwake. kwa kuhitilafiana, tunafarijiwa kuwa chini ya uongozi wa Mungu, "mambo yote (katika maisha) hufanya kazi pamoja na wale wampendao katika kuwapatia mema" kwa waamini (**Rum. 8:28**). Kwa hiyo hakuna kitu kama hiki 'bahati' katika maisha ya mwamini.

ASILI YA DHAMBI

Inabidi kusesitiza kwamba dhambi hutoka ndani yetu. Ni kosa letu hata kutenda dhambi. Bila shaka, ingekuwa vema kuamini kuwa halikuwa kosa letu hata tukitenda dhambi. kwa hiyari tungetenda dhambi na halafu kutoa udhuru wenyewe kwa kuwaza kwamba kweli lilikuwa kosa la Ibilisi na ya kuwa lawama kwa dhambi yetu ingewekwa kabisa juu yake. Sio ajabu sana kwamba katika kesi ya mwenendo mbaya sana, mtu mwenye kosa anaomba msamaha kwa kuwa anasema ya kwamba alishikwa na shetani kwa muda na kwa sababu hii yeye mwenyewe hahusiki. Lakini ni sawa kabisa, udhuru huu dhaifu

unahukumiwa kwa sababu hauna msingi kabisa, na mtu anapotishiwa hukumu juu yake.

Tukumbuke kuwa "mshahara wa dhambi ni mauti" (**Rum. 6:23**); dhambi huleta kifo. Kama sio kosa letu kutenda dhambi, bali ni Ibilisi, Bali Mungu mwenye haki yampasa amwadhibu Ibilisi kuliko sisi. Lakini ukweli ni kwamba tunahukumiwa kwa ajili ya dhambi zetu wenyewe yaonyesha tunahusika kwa dhambi zetu. Wazo la kwamba Ibilisi ni mtu dhahiri aliye nje yetu kuliko kwamba ni jambo la dhambi ndani yetu ni kujaribu kuondoa kuhusika kwa ajili ya dhambi zetu. Lakini huu ni mfano mwingine watu wanapokataa kupatana na Biblia inapofundisha kuhusu mwili wa binadamu: huo kwa asili ni wenye dhambi.

"Hakuna kitu kilicho nje ya mtu ambacho kikimwingia chaweza kumtia unajisi Kwa maana ndani ya mioyo ya watu hutoka mawazo mabaya, Uasherati, wivu, uuaji, uzinzi, tamaa mbaya kiburi, upumbavu: haya yote yaliyo maovu yatoka ndani, nayo yamtia mtu unajisi" (**Marko. 7: 15 -23**).

Wazo la kwamba kipo kitu fulani nje yetu kinachotuingia na kutusababisha kufanya dhambi halilingani na mafundisho yaliyo wazi ya Yesu hapa. Toka ndani, ya moyo wa mtu, hutoka yote haya mambo mabaya. Hii ndiyo sababu wakati wa gharika, Mungu aliona kwamba "mawazo ya moyo wa mwanadamu ni mabaya tangu ujana wake" (**Mwa. 8:21. Yak. 1:14**) anatuambia namna tunavyojaribiwa: "Kila mmoja (yaani mwanadamu) hujaribiwa na tamaa yake mwenyewe huku akivutwa na kudanganywa" Tunajaribiwa kwa tamaa zetu wenyewe, mawazo yetu mabaya; sio kitu kingine chochote nje yetu. "Vita vyatoka wapi, na mapigano yaliyo kati yenu" ?. Yakobo anauliza; "Si humu katika tamaa zenu ?" (**Yak. 4:1**). Kila mmoja wetu ana majaribu yake binafsi. yanazalishwa na nia zetu mbaya, kwa sababu ni yetu wenyewe. ukweli umesemwa ya kwamba sisi wenyewe ndio adui zaidi mbaya.

Kitabu cha Warumi kwa upana kinahusika na dhambi, asili yake, na jinsi ya kuishinda. Ni muhimu sana kwamba Ibilisi na shetani hawapatikani sehemu

walipotajwa katika kitabu hiki; kwa maneno ya kusema kuhusu asili ya dhambi, Paulo hamtaji Ibilisi au shetani. Kwa njia hiyo hiyo 'Ibilisi' ni dhana ya Agano Jipya. Kama yupo kiumbe aliye nje anayefanya tutende dhambi, kwa kweli asingetajwa kwa upana katika Agano la Kale ?. Bali upo ukimya wa maana uliokwenda chini kuhusu hili. Taarifa ya kipindi cha waamuzi au Israeli jangwani, zinaonyesha ya kwamba nyakati hizo Israeli walitenda dhambi sana. Lakini Mungu hakuwaonya kuhusu kiumbe mwenye nguvu kuwa atawaingia na kuwafanya watende dhambi. Badala yake, aliwasisitiza kushika neno lake, ili wasivutwe kwenda nje ya mapenzi yake na kuufuata mwili wao (*K/Torati 27:9,10; YOSHUA 22:5*)

Paulo analia: "Ndani ya mwili wangu halikai neno jema Kutenda lililo jema sipati Basi kama lile nililolipenda ndilo nilitendalo, si mimi nafsi yangu nilitendaye, bali ile dhambi ikaayo ndani yangu" (Rum. 7:18 -21). Kutenda kwake dhambi hamlaumu kiumbe aliye nje aitwaye Ibilisi. Anaweka kwenye mwili wake mbaya kuwa ndiko asili ya dhambi: "Sio mimi nafsi yangu, bali ni ile dhambi ikaayo ndani yangu". Basi, nimeona sheria hii (ndani yangu), ya kuwa kwangu mimi nitakaye kutenda lililojema, lipo lililo baya (yaani - ndani) yangu. Hivyo anasema kwamba kipingamizi cha kuwa kiroho kinatoka kwingine anapoita "dhambi ikaayo ndani yangu". kila mtu mwenye mawazo ya kunia kiroho atafikia kwenye mawazo hayo hayo. Ijulikane ya kwamba hata mkristo mkubwa kama Paulo hakuona badiliko la mwili baada ya kuongoka, wala hakuwekwa kwenye nafasi ambayo hawezi kufanya dhambi.

Makundi ya siku hizi ya "Kiinjili" yanadai kwamba wapo katika nafasi hii ya kutotenda dhambi, kwa hivyo wanamweka Paulo vema ndani ya 'wasiookoka' kwa sababu ya taarifa yake hapa katika **Rum. 7: 15 -21**. Mistari hii imewaletea shida kubwa kwa madai yao. Daudi, mwingine pasiposhaka mtu mwenye haki, vivyo hivyo alifafanua juu ya mwili wake kabisa mwelekeo wa daima wa dhambi: "Tazama mimi naliumbwa katika hali ya uovu, mama yangu alichukuwa mimba hatiani - dhambini" (**Zab. 51:5**).

Biblia ipo wazi kabisa kuhusu ukubwa na ubaya wa mwili wa binadamu. Kama hili likikubalika, hakuna haja ya kutafuta mtu wa kufikiriwa aliye nje ya

mwanadamu anayehusika na dhambi zetu. **Yer. 17: 9** unasema kwamba moyo wa binadamu huwa mdanganyifu kuliko vitu vyote ambapo hauwezi hasa kukubali upana mbaya sana wa dhambi zake. Naye Yesu alitia alama pia mwili wa mwanadamu kwa asili ni mbaya katika **Math. 7:11; Mhubiri 9:3** (andiko la Kiebrania) halikuweza kuwa wazi; "Moyo wa wanadamu umejaa uovu", **Efe. 4:18** inatoa sababu ya mtu asili ya kutengwa toka kwa Mungu kuwa ni "kwa sababu ya ujinga uliomo ndani yao, kwa sababu ya ugumu wa mioyo yao". Ni kwa sababu ya upofu wa kiroho na ujinga wa mioyo, njia zetu za kufikiri zilizo ndani yetu, ndizo zimetuweka mbali na Mungu. Pamoja na mstari huu, **Gal. 5:19** unasema dhambi zetu kuwa ni "Matendo ya mwili"; ni mwili wetu wenyewe, utu wetu kabisa na umbo, ndivyo hutufanya tutende dhambi. Hakuna hata fungu la maneno linaloeleza asili ya dhambi ndani yetu kuwa zimekuwemo kwa sababu ya Ibilisi aliyeziweka; maelekeo ya dhambi ni mambo mengine ambayo kwa kawaida tunayo tangu kuzaliwa; ni sehemu kubwa ya umbo la mwanadamu.

6. 2 Ibilisi Na Shetani

Mara nyingi maneno ya asili ya aya za Biblia yameachwa bila tafsiri. Neno 'Shetani' ni neno la Lugha ya Kiebrania ambalo halijabadilishwa, nalo lina maana 'adui' wakati 'Ibilisi' - devil ni badiliko la lugha ya Kiyunani - Kigriki 'diabolos', maana yake mwongo, adui au mshitaki. Kama tunaamini ya kwamba shetani na Ibilisi ni kiumbe mwingine aliye nje yetu mwenye kuhusika na dhambi, basi popote atakapotoka upande mmoja hadi mwingine wa maneno haya katika Biblia, yatupasa tuyafanye kumtaja mtu huyu mbaya. Matumizi ya Biblia kwa maneno haya yanaonyesha kuwa yaweza kutumika kama neno linalotaja sifa za kawaida, za kusimulia watu wa kawaida. Ukweli huu unafanya isiwezekane kudhani kwamba Ibilisi na shetani kama yalivyotumika ndani ya Biblia yafanya yenyewe kumtaja mtu mkuu mbaya au kiumbe kilicho nje yetu.

NENO 'SHETANI' KATIKA BIBLIA

1 Wafalme 11: 14 imetolewa taarifa ya kwamba "Bwana akamwondokeshea - yaani, aliamsha adui wa Suleimani (neni lile lile la Kiebrania kila mahali limetafsiriwa "Shetani"), Hadadi Mwedomi". "Tena, Mungu akamwondokeshea adui mwingine (Shetani mwingine), Rezoni naye akawa adui (shetani) wa Israeli" (**1 Wafal. 11: 23, 25**). Hapa haina maana kwamba Mungu aliamsha mtu asiye wa kawaida au Malaika ili awe shetani / adui wa Suleimani; aliwaamsha watu wa kawaida. **Math. 16: 22,23** inatoa mfano mwingine. Petro alikuwa anajaribu kumzuia Yesu toka kwenda Yerusalemu kufa msalabani. Yesu aligeuka na kumwambia Petro "Nenda nyuma yangu, shetani huyawazi yaliyo ya Mungu, bali ya wanadamu". Hivyo Petro aliitwa shetani. Habari ipo wazi kwa kuonekana ya kwamba Kristo alikuwa haongelei Malaika au mtu mbaya sana alipotamka maneno hayo; alikuwa akimsema Petro.

Kwa sababu neno 'Shetani' lina maana tu adui, mtu mwema, hata Mungu mwenyewe, anawezakuitwa 'shetani'. katika maana hakuna lazima kuwa na dhambi kuhusiana na neno lenyewe. ukubwa wa maana ya dhambi ambalo neno 'shetani' linao kwa sehemu ni kwa ajili ya ukweli kwamba mwili wetu wenyewe ulio na dhambi ni 'shetani' wetu mkubwa au adui, na kwa sababu pia ya matumizi ya neno katika semi za ulimwengu hutajwa kitu kingine kinachokuwa pamoja na dhambi. Mungu mwenyewe aweza kuwa shetani kwetu kwa njia ya kuleta mitihani katika maisha yetu, au kwa kuchukua hatua kutokana na mwendo mbaya wa matendo tunayoweza kuingia. Lakini ukweli ni kuwa Mungu anaweza kuitwa 'shetani' haina maana ya kuwa yeye mwenyewe ni mtenda dhambi.

Kitabu cha Samweli na mambo ya Nyakati vina maelezo sambamba yenye matukio aina moja, kama taarifa za Injili zina matukio yale yale lakini zinatumiwa misemo tofauti. **2 Sam. 24: 1** pameandikwa: "Tena Bwana akamtia nia Daudi juu yao - Israeli" ili afanye sensa ya Israeli. Maelezo yaliyo sambamba katika **1 M / Nyakati 21: 1** unasema kwamba "Tena shetani akasimama juu ya Israeli, akamshawishi Daudi kuwahesabu Israeli" Katika fungu moja la maneno Mungu anashawishi, lingine shetani anafanya hivyo. Neno la mwisho ni kwamba Mungu alisimama akiwa 'Shetani' adui wa Daudi. Alifanya hivyo hivyo kwa Ayubu kwa kumletea majaribu katika maisha yake,

hivyo basi Ayubu alisema kuhusu Mungu: "Umegeuka kuwa mkatili kwangu yaani 'shetani', wanitesa kwa mkono wako wenye nguvu" kimsingi ndivyo asemavyo Ayubu (*Ayubu. 30: 21 B. H. N.*).

NENO 'IBILISI' KATIKA BIBLIA

Hivyo hata neno 'Ibilisi' vile vile. Yesu akasema, "Sikuwachagueni ninyi kumi na mbili (wanafunzi), na mmoja wenu siye ibilisi?" Alisema Yuda Iskarioti aliyekuwa mtu wa kawaida. Hakuwa anazungumzia kiumbe binafsi aliye na pembe, au aitwaye 'roho'. Neno 'Ibilisi' hapa anatajwa tu binadamu muovu. **1 Tim. 3: 11** tumepewa mfano mwingine. Wake wa wazee (Mashemasi) wa kanisa hawatakiwi kuwa 'wasingizaji'; neno la asili la Kigriki hapa ni 'diabolos' ambalo lina maana moja na 'Ibilisi' kila mahali katika Biblia. Paulo alimuasa Tito ya kuwa wanawake wazee katika eklezia wasiwe "wachongezi" au 'mashetani' (**Tito. 2:3 - B.H.N.**). Na hivyo hivyo alimwambia Timotheo (**2 Tim. 3: 1,3**) kuwa "Siku za mwisho Watu watakuwa Wasingizaji (Mashetani)". Hii haina maana kuwa watu hawatakuwa watu wa kawaida, bali wataongezeka na kuwa waovu mno. Inabidi yawe wazi kabisa tokana na haya maneno 'Ibilisi' na 'shetani' kutotaja Malaika aliyeanguka toka juu au kiumbe mwenye dhambi nje yetu.

DHAMBI, SHETANI NA IBILISI

Maneno 'Shetani' na 'Ibilisi' hutumika kwa mfano kusimlia maelekeo ya asili yenye dhambi yaliyo ndani yetu tuliyo yasoma katika somo la 6.1. Haya ndiyo 'shetani' wetu mkuu au adui. Pia yamesemwa kana kwamba ni mtu, na kama hivi, yaweza kusemwa kama 'Ibilisi' - au adui yetu, msingizaji kweli. Hivi ndivyo ulivyo 'utu' wetu wa asili - Ibilisi kabisa. Muungano kati ya Ibilisi na nia zetu mbaya - dhambi ndani yetu - vimewekwa wazi kwenye mafungu kadhaa ya maneno: "Basi, kwa kuwa watoto (sisi wenyewe) wameshiriki mwili na damu, yeye (Yesu) naye vivyo hivyo alishiriki yayo hayo; ili kwa njia ya mauti (yake) amharibu yeye aliyekuwa na nguvu za mauti, yaani, 'Ibilisi' (**Ebra. 2: 14**). Hapa Ibilisi amesemwa ndiye anayehusika na mauti. Lakini "mshahara wa dhambi ni mauti (**Rum. 6:23**). Basi, dhambi na Ibilisi inabidi wawe sawa. **Yakobo 1: 14** kama hivi anasema kwamba nia zetu mbaya hutujaribu, na kutuongoza kutenda dhambi na hivyo kupata kifo. Mstari huo

huo unasema kuwa Yesu alikuwa na mwili wetu ili amharibu Ibilisi. Kutofautiana na, **Rum. 8: 3**; "Mungu kwa kumtuma mwanae mwenyewe katika mfano wa mwili ulio wa dhambi (mwili wetu wanadamu), na kwa sababu ya dhambi, aliihukumu dhambi katika mwili. Hii inaonyesha kuwa Ibilisi na maelekeo mabaya ya dhambi ambayo kwa kawaida yamo ndani ya mwili wa mwanadamu kwa maana ni mambo. Ni lazima na muhimu kufahamu kwamba Yesu alijaribiwa kama sisi.

Kutokufahamu vema mafunzo ya Ibilisi maana yake ni kwamba kwa usahihi hatuwezi kuelewa mwili na kazi ya Yesu. Ilikuwa ni kwa sababu tu Yesu alikuwa na mwili wa mwanadamu - Ibilisi ndani yake - hata tumeweza kuwa na tumaini la wokovu (**Ebra. 2: 14 -18; 4: 15**). Kwa kuzishinda nia za mwili wake mwenyewe, Ibilisi wa Biblia, Yesu aliweza kumharibu Ibilisi juu ya msalaba **Ebra. 9:26** unasema kuwa Kristo alifunuliwa "azitangue dhambi kwa dhabihu ya nafsi yake" **Ebra. 2:14** unalingana na taarifa ya kuwa Kristo kwa kifo chake amemharibu Ibilisi ndani yake mwenyewe. Kwa kufa kwake Yesu kwa matazamio aliharibu "mwili ulio wa dhambi" (**Rum. 6:6**), yaani, mwili wa mwanadamu, dhambi ilifunuliwa katika (umbo la) miili yetu kabisa.

"Atendaye dhambi ni wa Ibilisi" (**1 Yoh. 3:8**), Kwa sababu dhambi hutoa ruhusa kwa mawazo yetu ya asili (**Yak. 1: 14, 15**), kile ambacho Biblia inaita 'Ibilisi'. "Kwa kusudi hili mwana wa Mungu alidhihirishwa ili azivunje kazi za Ibilisi ni nia zetu, (**1 Yoh. 3:8**). Kama tupo sahihi kwa kusema kwamba ibilisi ni nia zetu, basi kazi za nia zetu mbaya, yaani, zinazoleta dhambi, tunazo wenyewe. Hizi zimethibitishwa na **1 Yoh. 3:5**. "Yeye (Yesu) alidhihirishwa ili aziondoe dhambi zetu" Huu unathibitisha kwamba "dhambi zetu" na "kazi za Ibilisi" ni moja. **Matendo. 5: 3** huu unatupatia mfano mwingine wa muungano huu kati ya Ibilisi na dhambi zetu. Petro akamwambia Anania: "Kwa nini shetani amekujaza moyo wako ?". Kuwaza jambo fulani baya mioyoni mwetu ni sawa sawa na shetani amejaa mioyoni mwetu. Kama sisi wenyewe tuna jambo baya, k.m. mpango wa dhambi, basi unaanza ndani yetu. Ikiwa mwanamke anazaa watoto, hakai nje yake; mtoto anatoka ndani ya tumbo. **Yakobo. 1: 14, 15** anatumia mfano huu kwa kuelezea jinsi tamaa inavyozaa dhambi, ambayo inaleta mauti. **Zab. 109: 6** unasawazisha mtu mwenye dhambi na shetani;

"Uweke mtu mbaya (mkorofi) juu yake: Shetani asimame mkono wake wa kuume"yaani kwa nguvu juu yake (**Zab. 110: 1**).

KUTAJA KITU KANA KWAMBA NI MTU

Ingawa hivyo, kwa haki unaweza kujibu: 'Lakini anasema ibilisi kama mtu !'. Ni kweli kabisa; **Ebra. 2: 14** amesemwa "Yeye aliye na nguvu za mauti, yaani, ibilisi". Hata kiasi kidogo cha usomaji wa Biblia chaonyesha kuwa mara nyingi kutaja kitu kama mtu Biblia inatumia sana - kuzungumzia jambo la kuwazika tu kana kwamba ni mtu. Hivyo **Mithali 9: 1** hekima anaonekana kama vile ni mtu amejenga nyumba, na **Rum. 6:23** dhambi imelinganisha na Bwana mwenye malipo atoaye mshahara wa mauti. Jambo hili limejadiliwa tena katika kuacha kitambo kilichokuwa kimeandikwa sehemu ya 5. Ibilisi wetu, 'diabolos' mara kwa mara maana yake ni mawazo yetu mabaya.

Hata hivyo huwezi kuwa na Ibilisi wa kuwazika tu; mawazo mabaya ambayo yamo ndani ya moyo wa mtu hayawezi kuwepo kwa kujitenga na mtu; kwa hiyo 'Ibilisi' ametajwa kama vile ni mtu. Mara nyingi dhambi imetajwa kama mtu ambaye ni Bwana (k.m. **Rum. 5:21; 6:6, 17; 7:3**). Kwa hiyo inaeleweka kuwa'Ibilisi' pia ametajwa kama kiumbe, kwa kuwa vile vile'Ibilisi' inatajwa dhambi. Kwa njia hii hiyo, Paulo anasema sisi tuna watu wawili, kama alivyokuwa ndani ya mwili wetu (**Rum. 7:5 -12**): Utu na mwili,'Ibilisi' anapingana na utu wa Rohoni. Lakini ni wazi hawapo viumbe binafsi wawili wanaopingana ndani yetu. Hii sehemu ya mwili wetu ulio na dhambi imeitwa kama ni mtu "yule mwovu"(**Math. 6:13**) - Ibilisi wa Biblia. Fungu hilo hilo la maneno katika sentensi ya Kiyunani limetafsiriwa "yule mwovu" kwa usemi wetu limetafsiriwa "yule mbaya"katika **1 Kor. 5:13**, yaonyesha kwamba mtu anaporuhusu dhambi, 'yule mwovu' wake yeye mwenyewe - anakuwa ni 'yule mwovu'au 'Ibilisi'.

'IBILISI' NA 'SHETANI KATIKA MANENO YA - TAWALA

Maneno haya 'ibilisi' na 'shetani' vile vile yametumika kuelezea uovu, mpangilio wa ulimwengu wenye dhambi tunamoishi. Kijamii, Kisiasa na muungano wa daraja za mamlaka toka chini hadi juu kwa walimwengu wenye dini za uwongo zaweza kuitwa'Ibilisi' kwa maneno. Ibilisi na shetani katika

Agano Jipya mara nyingi zinatajwa tawala na nguvu za jamii ya Wayahudi au utaratibu wa Waroma. Tunasoma hivi Ibilisi akiwatupa baadhi ya waaminio gerezani (**Uf. 2:10**), yatajwa mamlaka ya Waroma ikiwafunga waaminio. Katika maneno haya haya tunasoma habari ya kanisa lililokuwa Pergamo ni kwenye kiti cha shetani, au kiti cha enzi, kilikuwa - yaani mahali pa utawala wa koloni katika Pergamo, Kundi la waaminio. Hatuwezi kusoma shetani mwenyewe, kama yupo anaishi, binafsi alikuwa na kiti cha enzi Pergamo.

Dhambi ya mtu mmoja mmoja imefafanuliwa kuwa ni kuvunja amri za Mungu (**1 Yoh. 3:4**). Bali dhambi ikielezwa kwa pamoja kama kisiasa na nguvu ya jamii vikipingana na Mungu ni nguvu yenye uwezo mkubwa kuliko mtu mmoja - mmoja; ni hii nguvu ya pamoja inayoitwa mara nyingine kama vile ni mtu mwenye uwezo mkubwa anayoitwa Ibilisi. Kwa maana hii Irani na mamlaka zingine za Kiislamu zimeita Amerika ni "Shetani mkubwa"- yaani, adui mkubwa kwa lengo lao, Kisiasa na maneno ya dini. Hivi ndivyo maneno 'Ibilisi' na 'Shetani' mara nyingi yalivyotumika katika Biblia.

Kwa kumalizia, labda ni kweli kusema kuwa katika jambo hili tunalosema zaidi ya lingine lolote, ni muhimu kuweka fahamu zetu juu ya mtazamo uliowiana wa Biblia nzima, kuliko kujenga mafundisho makubwa kwa mistari michache iliyo na maneno yaliyovuma yanaonekana kutaja imani ya kawaida kuhusu Ibilisi. Somo la 6.1 na sehemu hii kwa makini yanalipa, kwa kuomba kusoma tena. Nafasi ya mafunzo iliyowekwa imeelezea njia pekee ya kuweza kufahamu vema mafungu yote ya maneno yanayotaja vema ibilisi na shetani. Maneno hayo yaweza kutumika kama ni yenye sifa za kawaida, au katika maneno mengine yanataja dhambi ambayo inapatikana ndani ya mwili wake mwanadamu. Baadhi ya mafungu ya maneno ambayo kwa upana zaidi hayaeleweki yaliconukuliwa kwa kusaidia mawazo ya watu wengi yamepimwa katika sehemu tunayoacha kilichokuwa kinaandikwa inayofuatana na somo hili.

Walio na matatizo ya kukubali maneno yetu wanatakiwa wajiulize wenyewe: (1) Je ! dhambi imeitwa kama vile mtu ?. Ni wazi. (2) Je ! ni kweli kwamba 'shetani' aweza kutumika kama maneno ya sifa ? Ndiyo. Ni tatizo gani basi, laweza kukubalika kwamba dhambi imeitwa kama mtu kama adui yetu / shetani ?. Ulimwengu mara nyingi umeitwa kama mtu katika nyaraka za Yohana

na Injili; ni jina gani bora litumiwe kuliko 'shetani' au 'Ibilisi' kwa mtindo huu wa kuita kama mtu ?.

6.3 Mapepo - Mashetani

Sehemu mbili zilizotangulia zaeleza sababu zilizotufanya tusiamini kuwa Ibilisi au shetani ni kiumbe binafsi au mtu mkubwa aliye mbaya sana. Kama tunakubali ya kwamba hayupo kiumbe huyu, basi ni kweli kuwa mapepo, ambao wamedhaniwa kuwa ni watumishi wa Ibilisi, vile vile hawapo. Watu wengi wanafikiri ya kuwa Mungu anatupatia mambo mema ya maisha, naye ibilisi na mapepo yake watupatia mambo mabaya, na wanatunyang'anya mambo mema atupayo Mungu.

Ni wazi Biblia yafundisha kwamba Mungu ndiye chanzo cha nguvu zote (tazama somo la 6.1), na kuwa Yeye ndiye mhusika wa yote mawili mambo mema na mambo mabaya katika maisha yetu: -

"Mimi naumba nuru, na kuhuluku giza. nafanya amani, na kuhuluku ubaya: 'Mimi Bwana ndiye nayafanya yote haya' (*Isa. 45: 7*);

"Msiba umeshuka toka kwa Bwana, umefika mpaka lango la Yerusalemu" *Mika. 1:12*;

"Je ! tarumbeta itapigwa mjini, watu wasiogope ? mji utapatikana na hali mbaya, asiyoieleta Bwana?" *Amosi. 3:6*.

Basi tunapopata majaribu, tufahamu ya kwamba yametoka kwa Mungu, lawama zisipelekwe kwa Ibilisi au mapepo. Ayubu alikuwa ni mtu aliyepoteza vitu vingi vizuri alivyobarikiwa na Mungu, Lakini hakusema, "Mapepo haya yamechukuwa yote aliyonipa Mungu". Hapana; sikiliza alichosema: -

210 MUNGU NA UBAYA

“Bwana alitoa, na Bwana ametwaa; jina la Bwana na libarikiwe” **Ayubu. 1:21**;

“Je ! tupate mema mkononi mwa Mungu, nasi tusipate mabaya ?” **Ayubu 2:10**

Mara tukifahamu kuwa mambo yote yatoka kwa Mungu, wakati tuna matatizo katika maisha tunaweza kumwomba Mungu ayaondoe, na kama hafanyi hivyo, twaweza kuwa na hakika ya kuwa anatupatia hayo ili tabia zetu zikue kwa ajili ya faida yetu katika safari ndefu.

“Mwanangu usiyadharau marudia ya Bwana, wala usizimie moyo ukikemewa naye; Maana yeye ambaye Bwana ampenda, humrudi, (sio mapepo). Naye humpiga kila mwana amkubaliye. Ni kwa ajili ya kurudiwa mwastahimili; Mungu awatendea kama wana; maana ni mwana yupi asiyerudiwa na babaye ? Basi kama hamna kurudiwa, ambako ni fungu la wote, ndipo mmekuwa wana wa haramu ninyi, wala si wana wa halali” **(Ebra. 12: 5-8)**.

MUNGU: CHANZO CHA NGUVU ZOTE

Mungu ndiye chanzo cha nguvu zote: -

“Mimi ni BWANA, zaidi yangu hapana mwingine, hapana Mungu (neni la Kiebrania 'Mungu' maana yake nguvu au uweza) zaidi yangu mimi” - Isa. 45: 5

“Je ! yuko Mungu zaidi yangu mimi ? hakika hapana mwamba; mimi sijui mwingine - Isa. 44:8;

“BWANA ndiye Mungu; hapana mwingine ila yeye” - **K/Torati 4:35**.

Mistari hii inatokea mara nyingi katika Biblia yote. Kwa kuwa Mungu ndiye chanzo cha nguvu zote na Mungu pekee, basi ni Mungu mwenye wivu, kama anavyotukumbusha mara nyingi **(k.m Kutoka 20:5; K/torati. 4:24)**.

Mungu anaingiwa na wivu hapo watu wake wanapoanza kuiamini miungu mingine, kama wakimwambia, 'Wewe ndiye Mungu mkuu, Mungu mwenye nguvu, lakini pia bado naamini wapo miungu wengine mbali na wewe, hata kama si wenye nguvu kama wewe'. Hii ndiyo sababu hatuamini yapo mapepo au Ibilisi yupo sawa na Mungu wa kweli. Hili ni kosa ambalo Israeli walifanya. Mengi yaliyo katika Agano la Kale yametumika kuonyesha jinsi Israeli walivyomchukiza Mungu kwa kuamini Miungu wengine kama yeye. Tutaona toka biblia kuwa "Mapepo" ambayo watu wanayaamini siku hizi ni kiasi kama wale Miungu wa uongo ambao Israeli waliamini kuwa wapo.

MASHETANI NI SANAMU

Katika **1 Wakorintho**, Paulo ameeleza sababu za Wakristo kutotakiwa kujihusisha na ibada za sanamu au kuyaamini mambo haya. Katika nyakati za Biblia watu waliyaamini mapepo kuwa ni miungu wadogo ambao nao waabuduwe ili wazuie matatizo yasije katika maisha yao. Kwa hiyo walitengeneza aina ya mashetani, ambao walikuwa sawa na sanamu, wakawatumikia. Hii ni kwa nini Paulo anaeleza kwa kutumia maneno "pepo" na "sanamu" kwa kubadilishana katika waraka wake:

"Lakini vitu vile wavitoavyo sadaka watu wa mataifa, wavitoa kwa mashetani, wala si kwa Mungu; nami sipendi ninyi kushirikiana na mashetani lakini mtu akiwaambia, Kitu hiki kimetolewa kiwe sadaka ya sanamu, msile, kwa ajili yake " (**1Kor. 10:20,28**). Hivyo sanamu na mashetani ni maana moja. Tazama jinsi Paulo anavyosema walitoa sadaka "kwa mashetani (**sanamu**) si kwa Mungu" - Mashetani hawakuwa Mungu, kwa kuwa yupo Mungu mmoja, kinachofuata ni kwamba mashetani hawana uwezo wowote wa kweli kabisa, Si Miungu. Sababu hasa inatoka katika 1Kor. 8:4:-

"Basi vitu vilivyotolewa sadaka kwa sanamu; twajua kuwa sanamu si kitu katika huu ulimwengu, na ya kuwa hakuna Mungu ila mmoja" Sanamu, au mashetani hayaishi kabisa. Yupo Mungu mmoja wa kweli tu, au uweza, ulimwenguni. Paulo anaendelea katika (mst. 5,6): -

212 MUNGU NA UBAYA

“Tjapokuwa wako waitwao miungu (kama vile walivyoko miungu mingi na mabwana wengi), (kiasi kama watu wanavyoamini kuwepo aina nyingi za mashetani siku hizi - shetani mmoja asababisha upoteze kazi yako, na mwingine asababisha mkeo au mumeo akuache,n.k) Lakini kwetu (waaminio wa kweli) Mungu ni mmoja tu, aliye Baba, ambaye vitu vyote vimetoka kwake (Vitu vibaya na vizuri, kama tulivyokwisha ona maana zilizotolewa awali)”

Ushahidi zaidi ambao watu wa nyakati za Agano Jipya waliamini mashetani kuwa ni sanamu au 'miungu' unapatikana katika matendo 17: 16 -18: huu unaeleza jinsi Paulo alivyohubiri katika mji wa Anthene, ambo ulikuwa umezungukwa na sanamu, kwa hiyo wakizitumikia sanamu za aina mbalimbali Baada ya kumsikia Paulo akihubiri Injili, watu wakasema,"Aonekana kuwa mtangaza habari za miungu migeni (mashetani): Kwa maana alikuwa akihubiri habari za Yesu na ufufuo. Watu walidhani kwamba "Yesu"na"ufufuo"walikuwa mashetani wapya au sanamu ambazo walielezewa. Kama ukisoma sura yote, utaona Paulo jinsi alivyoendelea kufunza ukweli wetu hawa, na katika mstari 22 anasema, "ninyi ni watu wa kutafakari sana mambo ya dini"(yaani, mnajitoa sana kuwatumikia mashetani), akawaeleza jinsi Mungu asivyokuwamo katika mashetani yao, au sanamu. Kumbuka kwamba Mungu ndiye muasisi wa nguvu zote. Kama hayumo katika mashetani, basi mashetani hawana uwezo wowote kwa sababu hakuna chanzo kingine cha uweza katika ulimwengu huu - yaani, hawaishi.

‘MASHETANI’ WALIO KATIKA AGANO LA KALE ZILIKUWA NI SANAMU

Tukirudi kwenye Agano la Kale, upo ushahidi zaidi kuwa "mashetani"ni mambo kama sanamu. Katika *K/torati 28:22 -28, 59 -61* yalitabiriwa magonjwa ya akili kuwa moja ya adhabu kwa ajili ya kutumikia sanamu /mashetani. Huu unabii waeleza muungano wa mapepo na magonjwa ya akili katika Agano Jipya. Lakini ijulikane ya kwamba msembo wa mashetani au mapepo umeungana na maradhi, sio dhambi. Hatusomi kuwa Kristo alitoa mashetani au mapepo ya husuda, uuaji n.k. Inabidi pia ieleweke kwamba Biblia

inapowasema watu wenye pepo / maradhi si kusema mashetani yaliyosababisha maradhi. Ni muhimu kujua kuwa tafsiri ya kiyunani ya Agano la Kale (*Septuagint*) neno lililotumika ni 'daimonion' kwa maana ya 'Sanamu' katika *K/torat. 32: 17 na Zab. 106: 37* hili ndilo neno lililotafsiriwa 'pepo' katika Agano Jipya. *Zaburi 106: 36 -39* yaelezea makosa ya Israeli na kulinganisha sanamu za Kanaani na mashetani: -

"(Israeli) wakazitumikia sanamu zao; nazo zikawa mtego kwao. Naam, walitoa wana wao na binti zao kuwa sadaka kwa mashetani, wakamwaga damu isiyo na hatia, damu ya wana wao na binti zao, waliwatoa dhabihu kwa sanamu za Kanaani Ndivyo walivyotiwa uchafu kwa kazi zao, wakafanya uasherati kwa matendo yao".

Ni wazi kabisa pepo /mashetani ni jina lingine tu la sanamu. Wao kutumikia mashetani Mungu amesema ni kuabudu "Kazi zao" wenyewe na ni matendo yao kwa sababu imani ya juu ya mashetani ilitokana na fikra za mwanadamu; sanamu zilizoundwa zilikuwa ni 'Kazi zao' wenyewe.

Hivyo hao ambao siku hizi wanaamini kuwa yapo mashetani / pepo wanaamini mambo ambayo yamefikiriwa na watu uumbaji wa watu, sivyo ambavyo Mungu alivyofunza.

Kumbukumbu la *Torati 32: 15 -24* laeleza ni kiasi gani Mungu anakasirika watu wake wanapoamini mashetani: "Israeli akamdharau mwamba wa Wokovu wake. Wakamtia wivu kwa miungu migeni, wakamkasirisha kwa machukizo. Walitoa sadaka kwa pepo, si Mungu, kwa miungu wasiowajua, kwa miungu mipya iliyotokea siku zilizo karibu, ambayo baba zenu hawakuigopa (Mungu) akasema, Nitawaficha uso wangu maana, ni kizazi cha ukaidi mwingi, watoto wasio imani ndani yao. Wamenitia wivu kwa kisicho Mungu; wamenikasirisha kwa ubatili wao nitaweka madhara juu yao chungu chungu".

Hivyo Mungu anasema mashetani ni sanamu, machukizo, na ubatili - mambo ambayo haifai kuyaamini, hayana uhai. Kuamini kwamba mashetani yapo ni

214 MUNGU NA UBAYA

kukosa imani ya kusadiki kwa Mungu. Sio rahisi kuamini kuwa Mungu anatoa kila jambo, pande zote mbili, baya na jema, katika maisha. Ni vyepesi kudhani kuwa mambo mabaya yanatoka kwa mwingine, Kwa sababu mara tukisema yanatoka kwa Mungu, basi tutakuwa tumwamini Mungu kwamba mambo mabaya atayaondoa au ni kwamba yatakuwa ni yenye faida kwa hatima yetu.

MASHETANI / PEPO WALIO KATIKA AGANO JIPYA

Lakini, waweza kusema, "Ni vipi mafungu yote ya maneno yaliyomo katika Agano Jipya ambayo ni dhahiri yasema habari za pepo?"

Kwa jambo moja yatupasa tuwe wazi: Biblia haiwezi kupingana yenyewe, ni neno la Mungu mwenyezi. Ikiwa ni wazi tumeambiwa kuwa Mungu ndiye aletaye matatizo yetu na kwamba yeye ndiye muasisi wa nguvu za aina zote, basi Biblia vile vile haiwezi kutuambia kuwa pepo - Miungu wadogo washindanao na Mungu - hutuletea mambo haya sisi. Ni jambo la maana kujua kwamba Neno 'pepo' linaonekana kutokeza mara nne katika Agano la Kale na daima laelezea kutumikia sanamu, bali limetokea mara nyingi katika taarifa za Injili. Tunadokeza hii ni kwa sababu, wakati Injili zilipokuwa zikiandikwa, ulikuwa ni msembo wa siku zile kuusema ugonjwa wowote ambao haukufahamika ulikuwa ni sababu ya mapepo. Kama kweli pepo wanaishi nao wahuika na kuugua na matatizo yetu, basi tungesoma habari zake zaidi katika Agano la Kale. Bali hatusomi taarifa zake kabisa fungu hili la maneno katika sentensi humo.

PEPO KATIKA AGANO JIPYA.

Kusema kuwa pepo walikemewa na mtu ni kusema ya kwamba maradhi ya akili yaliponywa, au ugonjwa ulipokuwa haueleweki muda huo. Watu walioishi karne ya kwanza kwa kila kitu ambacho hawakukifahamu walielekeza lawama juu ya viumbe wa kuwazika waitwao 'pepo'. Maradhi ya akili yakiwa ni shida kuyaelewa kwa usawa wao wa elimu ya Kitabibu, watu waliwasema wale wenye shida kuwa 'Walipagawa na pepo'. Kwa nyakati za Agano la Kale, Roho mbaya au mchafu ilikuwa inatajwa hali ya akili iliyotaabika (*Amu. 9: 23; 1*

Sam. 16:14; 18: 10). Kwa nyakati za Agano Jipya, msemu wa roho chafu / kupagawa na pepo ulifikia kuwasema waliokuwa wanasumbuliwa na maradhi ya akili. Muunganiko kati ya pepo na ugonjwa umeonyeshwa kama ifuatavyo: "Wakamletea (Yesu) wengi wenye pepo: akawatoa pepo kwa neno lake ili litimie lile neno lililolenwa na nabii Isaya (Katika Agano la Kale) akisema, mwenyewe aliutwaa udhaifu wetu, na kuchukua magonjwa yetu" (**Math. 8: 16, 17**). Hivyo udhaifu na magonjwa ya mwanadamu ni mambo na kupagawa na "pepo" na "Roho wachafu".

Watu walimdhania Yesu alikuwa na wazimu na walisema hii inabidi iwe ni kwa sababu alikuwa na pepo - "Ana pepo huyu, tena ana wazimu" (**Yoh. 10: 20; 7:19, 20; 8: 52**). Kwa hiyo waliamini kwamba pepo walileta wazimu.

KUPONYA UGONJWA

Walipoponywa, watu "waliokuwa na pepo" wanasemwa walirudi kuwa na "Akili zao timamu" - **Marko. 5:15; Luka 8: 35**. Hii inadokeza ya kuwa "kupagawa na pepo" ni njia nyingine ya kusema mtu fulani si mzima kiakili - yaani, hana akili timamu.

Wale "waliokuwa na pepo" wamesemwa "waliponywa" au "alikemea" - **Mathayo. 4:24; 12: 22; 17: 18** - husema kwamba kuwa na pepo ni njia ya kueleza ugonjwa.

Katika **Luka 10:9** Yesu aliwaambia mitume wake 70 kwenda "kuponya wagonjwa", walifanya hivyo walirudi na kusema, mst wa 17, "hata pepo wanatii kwa jina lako" - tena, pepo na magonjwa yamelinganishwa. wakati mwingine mitume walikemea watu kwa jina la Yesu na hapa tuna mfano huu (tazama pia **Matendo 3: 6; 9: 34**).

MSEMO WA SIKU ZILE

Basi tunaona kwamba katika Agano Jipya ulikuwa ni msemu wa siku zile wa kusema mtu mwingine kuwa ana pepo ikiwa walikuwa wagonjwa wa akili au

walikuwa na ugonjwa ambao hakuna aliyeufahamu. Warumi wa wakati ule na Wayunani malezi ya imani yao ilikuwa kwamba watu waliokuwa na pepo, kwa sababu hii walipata ugonjwa wa akili. Hao "Wakristo" Waaminio kuwepo kwa pepo wana maana ya kusema kwamba imani za kipagani za wakati ule kwa eneo hili zilikuwa sahihi kabisa. Biblia imeandikwa kwa Lugha ambayo watu wanaweza kuielewa. Kwa sababu inatumia msembo wa siku hizo haina maana kwamba yenyewe au Yesu aliamini kuwepo mapepo. Kwa njia hiyo hiyo kwa Kiswahili tuna neno 'kupigwa na mwezi' huwa ni kueleza mtu mwenyewe wazimu wakati mwezi ukiwa mchanga. Miaka ya zamani watu waliamini kwamba mtu akitoka nje wakati wa usiku nuru ya mbalamwezi ikiwa inang'aa, wanaweza kupigwa na mwezi na kupata ugonjwa wa akili. Tunatumia neno hilo 'kupigwa na mwezi' siku hizi ni kusema mtu aliye na wazimu, lakini haina maana kwamba tunaamini wazimu unasababishwa na mwezi.

Ikiwa maneno haya yaliandikwa na kusomwa tena kwa kipindi cha miaka 2000 - Yesu kama hajarudi - watu watafikiri tuamini kwamba mwezi huleta wazimu, Lakini watakosea kwa sababu tunatumia msembo wa siku zetu tu, kama Yesu alivyofanya miaka 2000 iliyopita.

Ni dhahiri kwamba Yesu hakuzaliwa tarehe 25 Desemba; lakini mwandishi wa sasa bado anatumia neno 'Siku ya Krismasi' inaposemwa siku hiyo, ingawa siamini kwamba tusherehekee siku ya kuzaliwa Kristo. Majina ya siku za juma yamewekwa juu ya kuabudu sanamu ya kipagani - k.m. 'Jumapili' maana yake 'siku iliyotolewa kuabudu jua'; 'Jumamosi' ilikuwa ni siku ambayo sayari ya Saturn ya sita toka kwenye jua ilikuwa iabudiwe, Jumatatu kwa ajili ya mwezi n.k. Kutumia majina haya haina maana kwamba tunashiriki katika imani za kipagani za hao wa kwanza kuvumbua misemo yetu ya sasa. Vile vile 'Influenza au flu' - Makamasi - mafua ni majina yatumiwayo kwa pamoja siku hizi; maana yake 'aliyevutwa na pepo'. Danieli alipoitwa jina lingine 'Belteshaza' jina lenye maana ya Mungu wa kipagani, taarifa iliyovuviwa katika **Dan. 4: 19** yamwita 'Belteshaza' bila kuonyesha kuwa hili jina linaonyesha fikira potofu. Nasema kuhusu 'Papa' kama njia ya kumtambulisha mtu, ingawa nadhani ni kosa hasa kuamini kwamba ni 'papa' au baba (**Math. 23: 9**).

Ilikuwapo hadithi ya uongo katika kipindi cha Ezekieli ya kwamba nchi ya Israeli ilihusika na balaa kwa walio ndani yake. Hii haikuwa kweli, hata hivyo Mungu alihojiana na Israeli, akitumia wazo lililokuwa wakati ule na watu wengi, "Bwana MUNGU asema hivi; Kwa kuwa watu hukuwaambia, wewe nchi u mwenye kula watu, nawe umekuwa mwenye kufisha watu wa taifa lako; basi (wewe nchi) hutakula watu tena, asema Bwana Mungu" (**Ezek. 36: 13, 14**). Lilikuwapo wazo la mazoea ya kipagani la kuwa bahari ilikuwa ni mtu mkubwa na mbaya sana atakaye kuimeza dunia. Wakati hii ni dhahiri siyo kweli, mara nyingi Biblia inatumia mfano huu ili kusaidia usomaji wake wa kuanza kupata kuelewa jambo lililoonyeshwa: Ona **Ayubu.7: 12; Amosi. 9: 3; Yer. 5: 22; Zab.89: 9; Habakuki 3:10; Math. 14:24; Marko. 4:30** (neni la Kiyunani); Hadithi za Waashuri waliita mnyama huyu mkaidi wa baharini 'Rahabu' na hili ndilo jina hasa alilopewa mnyama wa bahari ya Misri katika **Isa. 52: 10**.

Kwa kuwa Biblia imevuviwa na Mungu, haiwezekani kwamba Biblia yaeleza tu ushawishi wa kipagani uliokuwa ukitumika kwenye kipindi ilipoandikwa. Inabidi iwe kwamba Mungu alikuwa anafahamu kutaja imani za wakati ule ule, ili kuonyesha kwamba Yeye ni muasisi wa nguvu; ndiye pekee anayemtawala mnyama mkubwa wa bahari, kwa matokeo anafanya mapenzi yake. Kwa sababu hii Mungu alisahihisha kosa kubwa la imani za watu hawa, ambazo zilikuwa kwamba zilikuwapo nguvu zingine zikifanya kazi ulimwenguni ambazo haziko chini ya mamlaka ya Mungu, na kwa hiyo kwa kuzisema zilikuwa mbaya. Ingawa hivyo, kwa mfano huu, Biblia haiachi njia yake kujaribu kuondoa upumbavu wa kuamini kwamba kuna mnyama mkubwa anayejificha baharini, au kuwa bahari ni mnyama.

Mfano mwingine ni maelezo ya radi na dhoruba ya mawingu kuwa ni "nyoka aendaye mbio" (**Ayu. 26: 13 Isa. 17: 1**). Kwa uwazi huu alikuwa anataja imani za wapagani wa siku zile kuwa radi na muundo wa wingu litishalo yalikuwa hasa ni maono ya nyoka mkubwa. Maneno haya hayabainishi ujinga wa wazo hili, au jarabio la kuelezea kisayansi. Mwenendo wa Kristo kwa imani iliyoenea ya pepo kwa sababu hii ulikuwa ule ule; miujiza yake ilibainisha

kwamba uweza wa Mungu ulitimilika kabisa, haukufungwa na imani za uongo wa watu kuhusu yaitwayo 'pepo'.

Hao wanaoamini kwamba Agano Jipya limeandika habari za 'pepo' ili kuthibitisha viumbe hawa wanaishi kwa kweli ni kazi inayoelekea kukubali kuwa bahari kweli ni mnyama, na ya kuwa radi ni joka mkubwa hasa. Hii kweli ni maana yenye nguvu; inabidi ijulikane kwamba Biblia inatumia lugha ya siku zile ambayo ilitumika kuandikwa, bila ulazima wa kusaidia imani zinazofanya msingi wa msembo huo. Tumeonyesha matumizi yetu ya lugha kuwa ni mambo. Biblia yafanya hivi ili kuthibitisha aina ya ukweli wenye msingi tulioona katika masomo ya 6.1 na 6.2 - ya kwamba Mungu ni mwenye nguvu zote; Anahusika na majaribu yetu; dhambi hutoka ndani yetu - mambo yote haya yanaweza kuleta maana ya kukubali ukuu wa uweza wa Mungu kuokoa. Waitwao 'Watafiti wakuu' daima wanachimbua vitu ardhini vinavyoonekana kati ya msembo wa maandiko na imani na mawazo ya tamaduni zinazozunguka ambazo Biblia ilivuliwa na kuandikwa taarifa. Hizi zinaeleweka, mara ikieleweka kwa matumizi ya lugha ya Biblia inayoweza kutaja kwa kuandikwa imani ya mahali, lakini yafanya hivyo ili kumaanisha kwamba Yahweh, Mungu wa kweli wa pekee, ni mkuu sana kuliko imani hafifu za watu ambazo zilijulikana kwa wale waliosoma kwanza maneno yaliyovuliwa, mapya toka Kiywani mwa nabii.

Jambo hili likiwa moyoni inastajaabisha kuweza kupata mifano mingi kiasi gani katika Agano Jipya la msembo wa siku zile ulivyotumika bila msembo huo kusahihishwa. Hapa kuna mifano mingine: -

- Mafarisayo walimshutumu Yesu kufanya miujiza kwa nguvu za Mungu wa uongo aitwaye Beelzebuli. Yesu alisema "Na mimi nikitoka pepo kwa Beelzebuli, Je ! wana wenu watoa kwa nani ?" (**Math. 12: 27**). **Kitabu cha 2 Fal. 1:2**. kwa kubainisha kinatumbia kwamba Beelzebuli alikuwa ni Mungu potofu wa Wafilisiti. Yesu hakusema, 'Sasa tazama, **2 Wafalme 1: 2** kinasema Baal-zebubu alikuwa mungu wa uongo, hivyo mashutumu yenu hayawezi kuwa ya kweli'. Hapana, alisema kana kwamba Beelzebuli aliishi, kwa sababu alipendewa kuupata ujumbe wake kwa kupitia kwa watu ambao aliwahubiri

habari njema. Basi kwa njia hiyo hiyo Yesu alisema kuhusu kutoa / kukemea pepo - na kuendelea kusema, 'kweli wapo' alihubiri tu injili kwa msembo wa siku zile.

- **Matendo 16: 16 -18** ni maneno ya Luka, chini ya kuvuviwa:"kijakazi aliyekuwa na pepo wa uaguzi akatukuta". Mstari huu kama ulivyoelekezwa kwa maelezo machache chini ya kitabu chenye tafsiri ya **Diaglott** huyu kijakazi katika kufanya uaguzi alikuwa na chatu - huyu nyoka ameitwa **Python** - nalo lilikuwa ni jina la Mungu wa uongo aliyeaminika kipindi cha karne ya kwanza, yawezekana alikuwa ni sawa na Mungu Apollo. Ni dhahiri chatu - python hakuwa hai, lakini Luka hasemi huyu msichana alikuwa na roho ya python, ambaye ni Mungu wa uongo asiyeishi. Kwa maana hiyo hiyo Injili haisemi kwamba Yesu 'alikemea pepo' ambao wapo, ni Lugha tu ya siku zile kwa ajili ya kutaja ugonjwa.
- Luka. 5: 32 unatoa taarifa Yesu aliwaambia Wayahudi wabaya:"Sikuja kuwaita wenye haki" Alikuwa anafahamu kwa kusema'Sikuja kuwaita hao wanaoamini wao ni wenye haki'. Lakini Yesu alizungumza nao kwa maneno yao wenyewe, hata kama, kwa maneno ya ustadi, alikuwa anatumia yasio kweli. Luka. 19: 20 -23 yaonyesha Yesu akitumia maneno yasio kweli ya mtu mwenye talanta moja katika mahubiri ya mfano ya kuhojiana naye, lakini hasahihishi maneno potofu yaliyotumiwa na huyo mtu.
- Mara nyingi Biblia inasema jua ' lilichwa' na 'mawio'; hii ni njia ya kibinadamu kusema hivyo, lakini kisanyansi sio sahihi. Vivyo hivyo ugonjwa unaosemwa kwa ustadi wa Lugha "isiyosahihi" kutaja 'pepo' **Matendo 5: 3** inaema jinsi Anania alivyomdanganya Roho Mtakatifu. Kwa kweli haiwezekani, lakini kile Anania alichofikiria kufanya kimesemwa kama kweli; hata kama haikuwa hivyo.
- Ipo mifano mingi ya Biblia na misemo iliyotumika ambayo ilieleweka wakati ule ilipoandikwa, lakini sasa ni migeni kwetu, kwa mfano,'ngozi kwa ngozi' (**Ayubu. 2: 4**) mfano huu ulitaja mazoea ya Kale ya biashara ya ngozi ya

thamani sawa; kahaba mwanaume ameitwa "Mbwa" katika *K/ torati 23: 28*. msemu wa pepo ni mfano mwingine.

- Wayahudi wa zama za Kristo walidhani kwamba walikuwa ni wenye haki kwa sababu walikuwa ni watoto wa Abrahamu. Kwa hiyo Yesu aliwahutubia kuwa ni 'wenye haki' (*Math. 9: 12,13*) na kusema "najua ya kuwa ninyi ni uzao wa Ibrahimu" (*Yoh. 8:37*). Lakini hakuamini kwamba walikuwa ni wenye haki, kama alivyobainisha hivyo mara nyingi; wazi wazi alionyesha kwa kutoa hoja katika *Yh. 8: 39 - 44* ya kuwa hawakuwa uzao wa Ibrahimu. Basi Yesu alichukua imani za watu zilivyo pasipo kuwapinga mara moja, lakini alieleza kwa kuonyesha ukweli badala yake. Tumeonyesha ya kuwa hivi ndivyo mungu alivyokaribiana na kushughulika na imani za kipagani zilizokuwa zimeenea nyakati za Agano la Kale.

Mwenendo wa Kristo kwa pepo wa Agano jipya ulikuwa hivyo hivyo; miujiza yake aliyopewa na Mungu ilibainisha sana kuwa maradhi yalisababishwa na Mungu. Sio nguvu yoyote ingine kwa kuwa ni Mungu aliyekuwa ni mwenye uweza kuwaponya.

- Paulo aliyankuu mashairi ya Wayunani, mashuhuri kwa upuuzi wa maneno yasiyo ya Biblia yaliyosukasuka, ili kuwashangaza wale waliyoyaamini mashairi yalichofundisha (*Tito 1: 12; Mdo. 17: 28*). Tunachodokeza ni maelezo mafupi ya jawabu la paulo alipoiona madhabahu iliyotolewa kumtumikia "Mungu asiyejulikana" yaani, miungu yoyote ya kipagani inayoweza kuwepo, lakini ambayo watu wa Anthene hawakuitazama. Badala ya kuwakaripia kwa ujinga wao wa kuamini hivi, Paulo aliwachukuwa toka walipo na kumfahamu Mungu mmoja wa kweli, ambaye hawakumjua (*mdu. 17: 22, 23*).
- *Efe. 2:2* yataja "Mfalme wa uwezo wa anga" Ni bayana anataja maarifa ya mawazo ya Zoroaster - aina ya kitu ambacho wasomaji wa Paulo mara moja waliwahi kuamini. Paulo anasema kwamba waliishi chini ya "Mfalme wa uwezo wa anga" kwa mstari huo huo Paulo anafafanua kuwa ni "Roho

(mwenendo wa akili)yule atendaye kazi"katika mtu wa mwilini. Awali waliamini wazo la kipagani la mfalme - roho wa mbingu, sasa Paulo anaonyesha maana ambayo uweza hasa uliokuwa wa kawaida waliojitiishia chini yake ulikuwa ni wa akili yao mbaya. Wazo hili la kipagani limetajwa kwa kuandikwa na kulisema, bila bayana kulikaripia, wakati ukweli unaonyeshwa kuhusu dhambi.

- **Matendo 28: 3- 6** yaeleza jinsi nyoka mwenye sumu alivyojizonga kwenye mkono wa Paulo. Watu waliozunguka waliamua kwa kusema Paulo alikuwa muuaji, "haki haimwachi kuishi" kufuatia hali hiyo kwao walikuwa wamekosea vibaya, lakini Paulo hakuwaelezea suala hili moja moja; badala yake alifanya muujiza - alimtukusia motoni pasipo kumgonga.
- Miujiza ya Yesu ilifunua mitazamo maalumu, k.m ya pepo, bila kuwasahihisha katika maneno mengi mno. Hivyo katika **Luka 5: 21** Wayahudi walitoa taarifa mbili potofu: Yesu alikuwa anakufuru, kwamba Mungu pekee anaweza kusamehe dhambi. Kwa maneno Yesu hakuwasahihisha; badala yake alitenda muujiza uliohibitisha upotofu wa taarifa hizo.
- Ilikuwa ni bayana imani ya Yesu ya kuwa matendo hunena zaidi ya maneno. Ni mara chache alikanusha mawazo yadanganyayo moja kwa moja, hivyo hakukanusha sheria ya Musa kama kuwa haiwezi kutoa wokovu, bali alionyesha kwa matendo, k.m. kuponya siku ya sabato, ndivyo ukweli ulivyokuwa. Aliposhutumiwa kwa makosa ya kuwa alikuwa msamaria, Yesu hakukana (**Yoh. 8: 48, 49; 4: 7 -9**) hata kama Uyahudi wake, akiwa uzao wa Ibrahimu, ulikuwa wa muhimu kwa mpango wa wokovu wa Mungu (**Yoh, 4: 22**).

Hata wakati Wayahudi walipoleta maneno mabaya (kwa makusudi) ya kuwa Yesu alikuwa "anajifanya kuwa sawa na Mungu" (**Yoh. 5:18**), Yesu hakukana wazi wazi; badala yake kwa nguvu alisisitiza kuwa miujiza yake ilimwonyesha kuwa ni mtu atendaye kwa niaba ya Mungu, na kwamba hakuwa sawa na Mungu. Miujiza ya Yesu vivyo hivyo ilionesha kosa la kusadiki kuwa kuna

pepo. Muujiza wa Kristo wa kumponya mlemavu kwenye bwawa ulikuwa ni wa kuonesha ujinga wa hadithi ya Wayahudi ya kuwa wakati wa Pasaka Malaika aliyagusa maji ya bwawa la Bethesaida, na kutoa nguvu humo. Hadithi hii imeandikwa bila kukana moja kwa moja ukweli wake; taarifa ya miujiza ya Kristo ni kuweka wazi ujinga wao (*Yoh. 5: 4*). *2 Petro 2: 4* kusemwa watu wabaya kutupwa shimoni, ni sawa na kusema kuzimu, inaonekana kama ni nchi nyingine; Petro hasahihishi wazo hilo bali ana litumia kama ishara ya maangamizo kamili na adhabu kwa ajili ya dhambi. Matumizi ya Yesu kwa neno Jehanamu ni mambo (**ona somo la 4.9**).

JE ! NI KWELI PEPO ANALETA UGONJWA ?

Kila mmoja anayeamini kuwa pepo anaishi inabidi ajiulize wenyewe swali: "Ninapo ugua, je ! ugonjwa umeletwa na pepo ?" Kama unadhani Agano Jipya linapotaja pepo linahusu Miungu wadogo wanaozunguka kutenda mabaya, basi inakubidi useme "ndiyo" kwa suala hilo, utaelezaje ukweli wa kwamba magonjwa yanayolaumiwa kuwa ni pepo sasa yaweza kutibiwa au kudhibitiwa na madawa ?.

Malaria ni mfano bora unaojulikana sana. Watu wengi wa Afrika waliamini mpaka hivi karibu ya kuwa malaria ililetwa na pepo. lakini tunajua kwamba malaria inaweza kutibiwa na kwinini au vidonge vingine. Basi unasema kwamba pepo aonapo vidonge vidogo vya njano vikishuka kooni wanatishika na kuruka na wakakimbia ?. Magonjwa mengine ambayo Yesu aliponya, yanayosemwa ni matokeo ya pepo, yametambulika kama tetenasi au kifafa - yote yanaweza kutulizwa kwa dawa.

Rafiki yangu anatoka kijiji kilicho nje ya Kampala Uganda. Alitambua kwamba watu waliamini Malaria yanaletwa na pepo, lakini mara walipoona dawa jinsi inavyodhibiti kwa urahisi sana, wakaacha kutupia lawama kwa pepo. Ingawa hivyo, wakati mtu mmoja aliposhikwa na malaria ya kichwani (ikisababisha ugonjwa wa akili) bado wakalaumu pepo. Tabibu akaja toka mji ulio jirani na kuwapa dawa yenye nguvu kubwa kuzuia malaria iwe tiba, walikataa kwa sababu walisema walihitaji kitu kingine cha kupingana na pepo, sio malaria. Daktari alirejea baadaye na kusema, "Nina dawa ya kufukuza pepo";

mgonjwa kwa furaha alichukuwa dawa, naye akapona. Vidonge vya pili vilikuwa vile vile kama vya kwanza. Daktari hakuamini pepo, bali alitumia msemo wa siku hiyo ili kumponya huyo mtu - kiasi kama "Tabibu Mkuu" Bwana Yesu, kwa miaka 2000 iliyopita.

Tumeacha kitambo sehemu ya 17: Uchawi

Sehemu hii imeandikwa kwa upana kwa kuwapatia hao wahitaji walio Afrika na pande zingine za ulimwengu ambako uchawi ni jambo lililoenea kwa maisha ya kila siku. Imejulikana na wasomaji wengi wa Biblia kwamba wanawaendea wachawi, Waganga wa Kiafrika na wengineo hawapatani na kushika kweli. Walakini, nafahamu kuwa waganga wa kienyeji wakiwa rahisi na mara nyingi wanasifika kuliko matabibu wa dawa za kisasa, wameunganisha kufaulu kwao kunakoonekana, kunawafanya wavutiwe. Tunataka kujua tatizo hili, kwa akili timamu, kwa njia ya Biblia. Hii ndiyo njia pekee utapata nguvu ya kupinga majaribu ya kuwatumia watu hawa.

MADAI YA UCHAWI

Ya kwanza, madai ya uchawi huu hufanya kufanikiwa haja ya kuchambua. Tunaweza kuwa na hakika ya kuwa sifa nyingi zinakwenda katika madai yaliyofanywa kwa mafanikio yao. Tiba zao hazifanywi kwa kuonekana wazi, ili wote waone. Ikiwa kweli zimekuwa na mafanikio basi labda walikuwa wakifanya kazi katika mahospitali, na wangepatikana ulimwenguni pote. Hali hasa ya hao wanaodai kuwaponya pia haieleweki - kiasi gani kweli wanapona haipo wazi.

Ninyi kati yenu mnaokabiliana na majaribu haya mnatakiwa mjiulize wenyewe ikiwa mnaushahidi bayana wa uweza wao - k.m. umewahi kuona (hujawai kusikia kuhusu) mtu aliyekakwa mkono na msumeno amekwenda kwa mchawi na kurudi na mkono mwingine unaofanya kazi sawa sawa?. Huu ni aina ya ushahidi tunaouhitaji kabla ya kuwapa lolote la kuwasadikisha kabisa. ***K/Torati 13: 1-3*** ni lenye nguvu sana: Israeli waliambiwa kwamba kama

mchawi akitoa ishara au ajabu ambayo inaonekana kuwa muujiza, hawakutakiwa bado kumwamini mtu huyo isipokuwa wakinena mafundisho ya kweli kama yaliyodhihirika ndani ya Biblia. Ni bayana kwamba mchawi au mganga wa kienyeji haamini kweli katika neno la Mungu - kwa hiyo tusijaribu kuwasadiki kuwa wana uwezo wa kweli, kwa kuwa uwezo wote watoka kwa Mungu (**Rum. 13: 1; 1 Kor. 8: 4-6**).

Pili, aina ya magonjwa wanayoshughulikia ni ya maana, imegundulika sasa ya kuwa tunatumia karibu 1% tu ya nguvu ya ubongo wetu. zinazobaki zinaonekana kuwa nje ya nguvu zetu kwa fahamu kutoa nguvu (bila shaka tutafanya hivyo kwenye ufalme). Pasipo kuelewa, fikira zetu zinaweza kuwa karibu na matokeo ya viungo vya miili yetu. Hivyo watafiti wa akili ya binadamu wamejulikana kwa kuponya magonjwa ya damu za watu kwa mkazo wa kupima damu zao vema na jumla ya viungo vya mtu na kufanya kazi kawaida. Madaktari wanakiri kwamba pengine tiba hii inayofanyika ambayo haitegemei juu ya dawa za imani. Vivyo, kuwa na mawazo mengi yaweza kusababisha vidonda vya tumbo na maumivu ya kichwa. Kuipumzisha akili au kufanya mazoezi kwa namna fulani yaweza maumivu kuondoka. Lakini kama, kwa mfano, mkono wetu umekakwa na msumeno, hakuna kiasi cha mazoezi ya akili kinachoweza kurudisha tena. Ni fikira zetu pekee zinazotawala magonjwa ambayo wachawi waonekana kuweza kuyageuza. Kwa sababu hatujui vya kutosha namna fikira zetu zinavyofanya kazi, hii inaonekana kuwa kwa ajili ya nguvu nyingine za mwili ambazo hawa waganga wa kienyeji wanazo. Lakini hivi sivyo; ni kwa ushawishi wao juu ya fikira za watu unaoleta matokeo haya..

CHANZO CHA UWEZO

Kwa kadri yeyote, uweza wote ni wa Mungu, Mambo ya pande mbili mazuri na mabaya kama haya magonjwa yaletwa na yeye - sio wachawi. Haya ni mambo yanayosemwa sana katika maandiko: - **Isa. 45: 5-7; Mika. 1: 12; Amosi. 3: 6; Kutoka. 4: 11; K/torat. 32: 39; Ayubu. 5: 18**. Yote haya yatoa faida kwa kusoma vema. Kinachofuata ni kwamba ni yeye ambaye tumgeukie kwa maombi kama tukiwa wagonjwa, tukifanya yote ambayo ni ya jinsi ya mwanadamu inapowezekana kwa kutumia dawa zinazokubalika na nchi ili kurekebisha tatizo lakini sio kwenda kwa waganga wa kichawi. Kama tukifuata waganga wa kienyeji, tujue twafuata watu ambao wanadai wana 'nguvu za

giza' ambazo zinawawezesha kutufanya tupone. Lakini tunajua ya kwamba hizo nguvu wanaamini kuzitenda hazipo. Mungu ndiye muasisi wa nguvu. Kuwaendea wachawi ni kuamini kwamba Mungu hana nguvu zote, na kwamba siye Mungu anayeleta magonjwa yetu bali nguvu ambazo wachawi hudai wanazivuta.

Kufikiri kama hivyo ni kutompendeza Mungu kabisa, kwa kuwa anajua ya kuwa ameuleta ugonjwa, na ni mwenye uweza wote. Israeli walichagua kumwamini Mungu lakini pia waliamini kwamba zipo nguvu zingine zinzotenda kazi katika maisha yao, ambazo iliwabidi washughulike nazo kwa kuzitumikia na sanamu zilizoundwa na nguvu hizo. Jambo hili lilimkasirisha sana Mungu hata akawaacha kuwa watu wake **(K/Torati. 32:16 - 24)** kwa Mungu tusipomwamini kikamilifu, kwa kweli tujue hatumwamini kabisa. Kadhia ya kusadiki kwa Mungu wa kweli wa Israeli na wakati huo huo kuwa na wazo la kuwepo kwa nguvu zilizojitenga na Mungu, na kuruhusu mganga wa kienyeji ajaribu kuvuta hizo nguvu zituache kutenda kosa kabisa kama Israeli walivyofanya zamani. Historia ya muda mrefu ya kuhuzunisha ya Israeli ya kuzitumikia sanamu "imeandikwa ili tujifunze" **(Rum. 15: 4)**. Tusishirikiane kabisa na hao waaminio nguvu hizi.

"Pana shirika gani kati ya nuru na giza ?. Tena pana mapatano gani kati ya hekalu la Mungu na sanamu ?. Kwa maana sisi tu hekalu la Mungu aliyehai Kwa hiyo tokeni kati yao mkatengwe nao , asema Bwananitakuwa Baba kwenu nanyi mtakuwa kwangu wanangu wa kiume na wa kike" **(2 Kor 6:14 -17)**.

Kama kweli tunafanya bidii na kujitoa kwa kujitenga toka mambo haya, basi tuna amana yenye utukufu na ya kuwa tu wana wa Mungu mwenyewe. Mzazi wa mwili kwa moyo anamtunza mtoto wake anapoumwa. Je ! ni shida kweli kukusanya imani yetu kwa kumwamini kwamba Baba yetu aliye mbinguni atafanya hivyo hata zaidi ?.

Ukweli ni kwamba uchawi una mvuto tu juu yao wanaoamini. Kwa jinsi hii mtu aliyempoteza mpenzi wake anaweza kwenda kwa mtu anaye dhaniwa kuongea

na wafu na kwa mchawi na kutaka kumwona mtu aliye kufa. Huyu mtu atawaambia wafumbe macho yao na wakumbuke sura ya mtu wazi wazi kabisa. Mtu atakaye shauri anaweza kukaza nia yake juu ya picha ya mtu anaweza kumkumbuka bayana. Huyu mwenye kudhaniwa kuongea na roho za watu basi anaweza kusoma nia ya mwenye shida, na kwa kupiga chuku kidogo ananena kuhusu mtu kwa maneno anavyoonekana, Hivyo basi mtu anayetaka shauri anaamini kwamba mlozi amemuona mtu aliyekufa angali hai. ujue kwamba hakuna ushahidi kamili umewahi kutolewa wa kuwa mtu yu hai. Lakini mtaka shauri au mpigiwa ramri akikataa kuamini au kumtii huyu mwaguzi basi hakuna kinachotokea kabisa.

‘Wachawi ambao kwa kawaida walimwambia Farao na Nebukadneza ndoto zao wangepanikiwa na nafasi zao za madaraka ila wangepauli kwa haki. Bila shaka walitumia ujanja huu wa kusoma akili kwa wingi. Lakini Mungu anajihusisha katika maisha ya mtu aliyejishughulisha naye, kama alivyoingilia katika maisha ya Farao na Nebukadneza, walipoteza nguvu zao wakati ule. Vivyo hivyo Baraki aliamini uwezo wa Balaamu wa kuwalaani watu - alipamatia zawadi kubwa ya fedha kwa huduma yake, huku akisema najua tangu zamani alivyopata kukuona "yeye umbarikiye hubarikiwa, na yeye umlaaniye hulaaniwa" (*Hesabu. 22: 6*). Lakini Balaamu ambaye alikuwa kwa namna nyingine ni sawa na mganga wa kuagua, alikuta kwamba uwezo wake wa kawaida ulitoka alipokuwa anajishughulisha na watu wa Israeli. Ni bayana, watu hawa hawana nguvu kabisa wanapojishughulisha na watu ambao wameungana na Mungu wa kweli, Wowote umashuhuri unaweza kujipatia kwa kufanikiwa unapojihusisha na watu wengine.

UCHAWI KATIKA BIBLIA

Maana ya kufaa ni kwamba kama tunajaribu kwenda kwa mganga wa kienyeji, basi tumwamini kabisa. Hakuna maana ya kuaguliwa na mchawi kama tunatumainia mema; na huenda wao wenyewe watafanya hayo hayo. Kuamini kabisa watu hawa na kuwepo kwa nguvu wanazodai wanamiliki, maana yake hatumwamini Mungu mwenye nguvu zote wa kweli. Kama kweli tunaamini taarifa za Farao, Nebukadneza na Balaki waliotajwa, ndipo na sisi tutakwenda kwa mpiga ramli na imani kwamba watakuwa na matokeo yoyote juu yetu .

Mifano tuliyoiona yaonyesha kwamba uchawi hauna nguvu juu ya watu wa Mungu - tunajua ndivyo tulivyo, kwa sababu ya kuitwa kwetu na kubatizwa.

Uchawi ni bayana umeelezewa na Paulo kuwa ni "Matendo ya mwili", na kwa jinsi hiyo hata'uzushi' (mafundisho ya uongo), Uzinzi / uasherati na uchafu (**Gal. 5: 19 -21**). Anafafanua: "Nawaambia mapema kama nilivyokwisha kuwaambia (yaani haya yalitiliwa msisitizo katika mafundisho ya Paulo), Ya kwamba watu watendao mambo ya jinsi hiyo, yakufanana na hayo hawataurithi ufalme wa Mungu"Uwiano wa hili chini ya sheru ya Musa, amri ilikuwa kwamba wachawi wote, wote wanaoagua au kupiga ramli (jina lingine la Uchawi) na hao waliopitisha watoto wao chini ya moto waliuliwa mara moja (**K/Torati. 18: 10,11; Kut. 22: 18**). Waliopitisha watoto wao motoni hawakuwa ni wachawi hasa - Wachawi na viongozi wa Ibada ya sanamu walifundisha kwamba ili kujilinda dhidi ya nguvu za uovu, watotot wa hao waliotaka ulinzi waliwapitisha katika moto. Basi tunaona kwamba wote wachawi na hao walioutumia waliuwawa; na kwenye Agano Jipya adhabu kwa wafanyayo hayo ni kutoingia ufalme wa Mungu.

Kutumia uchawi kuwa ndio njia yako nzuri kuboresha maisha ni jambo lingine ambalo Mungu hapendi sisi kufanya kwa kila uamuzi tunakabiliwa na maisha yetu kwa Kristo, inatubidi kwa kusema kweli tujiulize 'Je ! kweli Mungu anataka mimi nifanye hivi ?. Je ! nifanye hivi huku Yesu akiwa karibu yangu ? kwa mtazamo wa hukumu ya Mungu bayana kwa uchawi, nadhani jawabu liwe dhahiri ipasavyo - hapana, Mungu hataki tutumie uchawi umebainishwa na Samweli ni kuhusika na 'uasi' (**Kiebrania kinadokeza'kukasirisha'**) juu ya neno la Mungu (**1 Sam. 15: 23**). Kumkasirisha mwenyezi kama Israeli walivyofanya kuamini sanamu na uchawai (**K/Torati 32: 16 -19**), ni hakika hakuwazika. Mungu ana maana kwa kuwaamuru Israeli kwa kuwafukuza Wakanaani watoke kwa sababu ya kuamini uchawi ambao ulikuwa chukizo mno kwake, lakini badala yake, walijiunga kutenda hayo (**K/Torati 18: 9-14**). Basi kwa Israeli wapya, waamini waliobatizwa, haitupasi kutenda mambo haya ya ulimwengu mbaya uliotuzunguka, au la sivyo hatutaweza kurithi milele nchi ya ufalme tuliyoahidiwa. Kutoa sababu kwamba ni uchawi pekee unaotumika, sio sisi, sio

jambo lenyewe, kama tunatumaini kwamba matokeo ya uchawi yataonekana kwetu, basi kwa kushitusha tuna utumia.

Mungu atubariki sote tunapotembea kwa kufunga siku za giza, ulimwengu wa watu na mataifa kuelekea ufalme wake wenye nuru ya kweli na utukufu.

“Kwa sababu hawakubali kuipenda hiyo kweli, wapate kuokolewa kwa hiyo Mungu awaletea nguvu ya upotevu, Wauaminio uongo; Lakini imetupasa sisi kumshukuru Mungu siku zote kwa ajili yenu, ndugu mliopendwa na BwanaBasi ndugu simameni imara mkashike mapokeo mliofundishwa ama kwa maneno, ama kwa waraka wetu. Na Bwana wetu Yesu Kristo mwenyewe, na Mungu Baba yetu, aliyetupenda akatupa faraja ya milele na tumaini jema, katika neema, awafariji mioyo yenu, na kuwafanya imara katika kila neno na tendo jema" (2 *Thes. 2: 10 -17*).

Tumeacha kitambo sehemu ya 18: Edeni palitokea nini ?

Mwanzo 3 mstari 4 -5:"nyoka akanwambia mwanamke, Hakika hamtakufa: Kwa maana Mungu anajua ya kwamba siku mtakayo kula matunda ya mti huo, mtafumbuliwa macho, nanyi mtakuwa kama Miungu, mkijua mema na mabaya”

TAFSIRI YA WATU WALIO WENGI:

Imeaaminika kwa ubaya kwamba hapa nyoka ni Malaika aliye asi, ameitwa "Shetani". Akiisha kutupwa toka mbingu kwa sababu ya dhambi zake, akaja duniani na kumjaribu Eva kutenda dhambi.

FAFANUZI:

1. Maneno ya shetani yamesema "nyoka" maneno "Shetani" na "Ibilisi" hayamo katika kitabu kizima cha mwanzo. Ukweli ni kwamba

nyoka wana mwili kama sisi, wanatambaa kwa matumbo yao, ni ushahidi wa kwamba nyoka katika Edeni alikuwa mnyama halisi. Wanaoamini vingine wanathubutu kufikiri kwamba popote wanapomwona nyoka halisi wanakuwa wamemwona 'shetani' mwenyewe.

2. Kamwe nyoka hajasemwa ni Malaika
3. Kwa hiyo haishangazi kwamba hakuna mstari katika mwanzo kwa yeyote kutupwa toka mbinguni.
4. Dhambi huleta mauti (**Ru. 6: 23**). Malaika hawezi kufa (**Luk. 20: 35 -36**), kwa hiyo Malaika hawatendi dhambi. Thawabu ya wenye haki ni kufanywa kuwa sawa na Malaika bila kufa tena (Luka 20:35 -36). Ikiwa Malaika waweza kutenda dhambi, ndipo na wenye haki nao wataweza kufanya dhambi na kwa hiyo watakuwa na uwezekano wa kufa, ina maana kwa kweli hawatakuwa na uzima wa milele.
5. Sifa zinazowatofautisha za wahusika kwa taarifa ya kitabu cha Mwanzo kuhusu kuanguka kwa mtu ni: Mungu, Adamu, Eva na nyoka. Hayupo mwingine aliyetajwa. Hakuna ushahidi kuwa kitu chochote kilimwingia nyoka kumfanya alichotenda. Paulo anasema nyoka "alimdanganya Hawa kwa hila yake" (**2 Kor. 11: 3**). Mungu alimwambia nyoka: "Kwa sababu umefanya hayo" (**Mwa. 3:14**). ikiwa "Shetani" alikuwa anamtumia nyoka, ni kwa sababu gani hajatajwa na kwa nini naye hakuadhibiwa ?
6. Adamu alimlaumu Eva dhambi yake: "Huyo mwanamke ndiye aliyenipa matunda ya mti" (**Mwa. 3: 12**). Eva alimlaumu nyoka: "Nyoka alinidanganya, nikala" (**Mwa. 3: 13**). Nyoka hakumlaumu ibilisi - hakutoa udhuru.

7. Kama ikisisitizwa ya kwamba nyoka wa leo hawana uwezo wa kusema au fikira kama nyoka wa Edeni aliokuwa nao, kumbuka kwamba: -
 - a) Punda aliwahi kufanywa anene na kuhojiana na mtu (Balaamu): "Punda (wa kawaida) asiyeweza kusema, akanena kwa sauti ya kibinadamu, aliuzuia wazimu wa nabii yule (**2 Pet. 2, 16**) na
 - b) Nyoka alikuwa mwerevu kuliko wanyama wote (**Mwa. 3,1**). Laana juu yake iliondoa uwezo wake wa kunena na Adamu na Hawa.

8. Mungu alimwambia nyoka (**Mwa. 3, 1**) mwingine aitwaye "Shetani" na kugeuka kuwa nyoka, kama tunasadiki hivi basi tuna maana ya kusema mtu fulani anaweza kuingia katika maisha ya mwingine na kumwongoza. Hili ni wazo la kipagani, sio la Biblia tu kama ukitiwa mkazo wa kwamba Mungu asingemuumba nyoka kwa sababu ya dhambi kubwa aliyomshawishi Adamu na Hawa kuitenda, kumbuka dhambi iliingia ulimwenguni kutoka kwa mtu (**Rum. 5: 12**); kwa hiyo nyoka kuwekwa kujua baya na jema alinena kutokana na kuangalia mwili wake, na kwa hivi hakuwa na la kujibu kwa Mungu na kwa sababu hii hakutenda dhambi.

Wengine wanadokeza kwamba nyoka wa **Mwa. 3** amewiana na Maserafi. Walakini, neno la kawaida la Kiebrania "nyoka" ambalo limetumika katika **Mwanzo 3**, haliwiani kabisa na "Maserafi" Neno la Kiebrania lililotafsiriwa "Maserefi" kimsingi maana yake "Mkali" au wa moto na limetafsiriwa "nyoka" za moto katika **Hesabu 21: 6**, lakini sio neno lililotafsiriwa "nyoka" kwenye kitabu cha **Mwanzo 3**. Neno la Kiebrania shaba linakuja toka asili moja kama neno 'nyoka' katika **mwanzo 3**. Shaba inaelezwa au ni mfano wa dhambi (**Amu. 16: 21; 2 Sam. 3: 34; 2 Fal. 25: 7; 2 Nyak. 33: 11; 36: 6**), mistari hii yote ieleweke kwamba vifungo walivyokuwa wanafungwa navyo ni vya shaba, ukiwa na Biblia Habari njema sehemu zingine utakuta pameandikwa pingu za shaba lakini hii Biblia yetu tuliyoizoea ya Afrika Mashariki sentensi haimaliziwi na neno shaba. Hivyo nyoka aweza kuunganishwa na jambo la dhambi, lakini sio Malaika mwenye dhambi.

MAELEZO YALIYODOKEZWA kama maana ya mafungu haya ya maneno:

1. Hakuna sababu ya kuwa na shaka ya kile tulichoambiwa kuhusu uumbaji na kuanguka katika sura za kwanza kitabu cha mwanzo hizo habari zake zieleweke vivyo hivyo. "Nyoka" alikuwa ni nyoka halisi. Ukweli tunaona nyoka wa leo kutambaa kwa tumbo ni utimilifu wa laana iliyowekwa juu ya nyoka wa kwanza (**Mwa. 3,14**), unathibitisha jambo hili. Vivyo hivyo twaona mwaume na mwanamke wakisumbuka kutokana na laana iliyowekwa juu yao wakati ule ule. Tunaweza kufahamu kuwa Adamu na Hawa walikuwa ni mwanaume na mwanamke kama tunavyojua mwanaume na mwanamke wa siku hizi, wakifurahia hali njema ya mwili wanao ishi nao, kwa hiyo nyoka wa kwanza alikuwa ni mnyama halisi, ingawa alikuwa mwerevu sana kuliko nyoka wa leo.
2. Vifuatavyo ni vielelezo vinavyoendelea kuwa sura ya kwanza kwa kitabu cha Mwanzo kisomwe kilivyo: -
 - ◆ Yesu alitaja taarifa ya uumbaji wa Adamu na Hawa ikiwa ni msingi wa Mafundisho yake juu ya ndoa na talaka (**Math. 19: 5- 6**); hakuna dokezo kuwa aliisoma kwa mfano.
 - ◆ "Maana Adamu aliumbwa kwanza, kisha Hawa. Adamu hakudanganywa (na nyoka), bali mwanamke alidanganywa na akaingia hali ya kukosa" (**1 Tim. 2: 13 -14**) - hivyo Paulo, naye, alisoma kitabu cha Mwanzo bila kukigeuza. Na ya muhimu zaidi aliandika mapema kuhusu namna "nyoka alivyomdanganya Hawa kwa hila yake" (**2 Kor. 11: 3**) - fahamu kwamba Paulo hamtaji ibilisi akimdanganya Hawa.
 - ◆ Je ! upo ushahidi wowote kabisa wa kwamba kuna kitu kingine pembeni kwenye taarifa ya uumbaji na kuanguka ambao usomwe kimfano ?. Ulimwenguni uliumbwa kwa siku sita kulingana na Mwanzo 1. Kama hizi zilikuwa ni siku halisi za masaaa 24

zimethibitishwa kwa ukweli wa kwamba vitu mbali mbali viliumbwa kwa siku tofauti zisingefaa kuwepo bila kila moja kwa namna yake zilivyopo kwa zaidi ya siku chache. Tena ni siku, havikuwa ni vipindi vyovyote vya miaka 1000, bali alikufa baada ya siku saba akiwa na umri wa miaka 930 (**Mwa.5: 5**). Ikiwa siku ya saba ilikuwa ni kipindi cha miaka 1000 basi Adamu angekuwa zaidi ya miaka 1000 alipokufa.

- ♦ Ushahidi unaendelea wa siku halisi za uumbaji unaweza kukutwa katika sheria ya Sabato ya **Kut 20: 10, 11**. Sabato ilikuwa na saa 24 za kupumzika, kwa sababu Mungu alipumzika siku ya saba, akiisha fanya kazi kwa siku sita (kama Israeli walivyofanya kabla ya kutunza sabato yao). Kama mimea ingechipuka siku ya miaka ingetegemea nyuki n.k walioumbwa siku ya sita.. Kupishana kwa nafasi ndefu kati ya kuumbwa kwao kwa sababu hii haifai kutumika.

3. Kwa sababu nyoka alilaaniwa kwa kufanya atambae kwa tumbo lake (**Mwa. 3: 14**). Hii inaweza kudokeza kwamba awali alikuwa na miguu, pamoja na uwezo wake bayana na kuhojiana, labda umbo la maisha ya mnyama lilikaribiana na mtu ingawa bado alikuwa ni mnyama - jinsi moja na "Wanyama wa mwitu aliowafanya Bwana Mungu" (**Mwa. 3: 1-14**).
4. Labda nyoka alikula matunda ya mti wa ujuzi, ambao ulimweleza hila yake. Hawa "alipoona ule mti ... ni mti wa kutamanika kwa maarifa" (**Mwa. 3: 6**). Ni jinsi gani aliweza kuuona huu, isipokuwa aliona matokeo ya kula matunda katika maisha ya mwingine aliyejifanya hivyo tayari ?. Yawezekana vema kwamba Hawa alifanya mazungumzo na nyoka kabla ya taarifa moja iliyo katika **Mwa. 3**. Taarifa ya maneno ya kwanza yaliyoandikwa ya nyoka kwa Eva ni, "Ati ! hivi ndivyo alivyosema Mungu" (**Mwa. 3: 1**) - neno 'Ati' inawezekana kwamba linadokeza hili lilikuwa ni endezezo la mazungumzo yaliyotangulia ambayo hayajaandikwa.

Tumeacha kitambo sehemu ya 19: Lusifa

Kabla ya yote hili ni jina la mtu, lakini msomaji hutokuta linapatikana ndani ya Biblia zenu za kiswahili isipokuwa Biblia zingine za Kiingereza. ukifungua Biblia yako utaona nyota ya alfajiri sio Lusifa. Maneno yenyewe yameandikwa hivi: -

Isaya 14 mstari 12 -14: "Jinsi alivyoanguka kutoka mbinguni Ewe lusifa, mwana wa asubuhi. jinsi alivyokatwa kabisa, Ewe uliyewaangusha mataifa: Nawe ulisema moyoni mwako nitapanda mpaka mbinguni, nitakiinua kiti changu juu kuliko nyota za Mungu; Nami nitaketi juu ya mlima wa mkutano, katika pande za mwisho za Kasikazini: Nitapaa kupita vimo vya mawingu, Nitafanana na yeye aliye juu".

TAFSIRI YA WATU WALIO WENGI

Amesadikika kwamba Lusifa aliwahi kuwa Malaika mwenye nguvu aliyekosa wakati wa Adamu, kwa hiyo alitupwa chini duniani, ambako anawasumbua watu wa Mungu.

FAFANUZI: -

1. Maneno hayo "Ibilisi", "Shetani" na "Malaika" hayamo katika sura hii. Hii ni sehemu pekee katika maandiko ambayo neno "Lusifa" limeonekana - lakini sio katika Biblia yetu ya Kiswahili.
2. Haupo ushahidi wowote katika **Isaya 14** unaoelezea jambo lolote lililotokea kwenye Bustani ya Edeni; kama upo, basi ni kwa sababu gani tumeachwa miaka 3000 toka wakati wa Mwanzo kabla ya kuambiwa sababu ya kweli iliyotokea pale ?
3. Lusifa amesemwa amefunikwa na funza (mst. 11) na kudhihakiwa na watu (mst. 16) kwa sababu hana uwezo tena baada ya kutupwa toka mbinguni

234 MUNGU NA UBAYA

(mst. 5 -8); basi hakuna haki ya kudhani kwamba Lusifa sasa yupo duniani kuwapotosha waaminio.

4. Ni kwa sababu gani Lusifa ameadhibiwa kwa ajili ya kusema kwamba "Nitapanda mpaka mbinguni" (mst. 13) ikiwa tayari aliwahi kuwapo kule ?
5. Lusifa anaoza kaburini: "Fahari yako imeshushwa hata kuzimu, funza wametandazwa chini yako na vidudu vinakufunika" (mst. 11). Malaika hawawezi kufa (**Luk. 20: 35 -36**), kwa hiyo Lusifa hawezi kuwa Malaika; msemu umefaa sana kwa binadamu.
6. Mstari wa 13 na 14 ina muungano na **2 Thes. 2: 3-4**, ambayo inamuhusu "mtu wa kuasi"- huyu Lusifa anaonyesha mbele kwa mtu mwingine, sio Malaika.

MAELEZO YALIYOTOLEWA: -

1. Tafsiri yetu ya Biblia imeanza andiko la Isaya sura za 13 -23 kuwa ni mfululizo wa "Ufunuo" juu ya mataifa mbalimbali, k.m. Babeli, Tiro na Misri. **Isa. 14:4** inaanza kueleza fungu dogo la maneno ya mistari tunayoipima: "Utatunga mithali hii (mfano) juu ya mfalme wa Babeli ? Basi, unabii unamhusu mfalme mwanadamu wa Babeli, ambaye amesemwa ni "Lusifa". Kwa kuanguka kwake: "wao wakuonao watakuangalia sana, wakisema, Je ! huyu ndiye aliyeitemesha dunia ?" (mst. 16). Kwa hivi Lusifa amebainishwa kuwa ni mtu.
2. Kwa sababu Lusifa alikuwa mwanadamu mfalme, "Walio wakuu wote wa dunia Hao wote watakujibu na kukuambia, Je ! wewe nawe umekuwa dhaifu kama sisi ? wewe nawe umekuwa kama sisi ?" (Mst. 9 -10). Kwa hiyo Lusifa alikuwa mfalme kama mfalme yeyote mwingine.
3. Mstari wa 20 unasema kwamba uzao wa Lusifa utaangamizwa. Mstari wa 22 unasema ya kuwa uzao wa Babeli utaharibiwa, hivi wao wanasawazishwa.

4. Ukumbuke kwamba hii ni "Mithali juu ya mfalme wa Babeli"(mst. 4)"Lusifa" maana yake "nyota ya Asubuhi"ambayo inang'aa zaidi ya nyota zingine. Katika mfano, nyota hii kwa kiburi inaamua kupanda (kupaa) kwenda mbinguni Nitakiinua kiti changu juu ya nyota zingine za Mungu" (mst. 13)Kwa sababu hii nyota inatupwa chini duniani. Nyota ni mfalme wa Babeli. Danieli mlango wa 4 unaeleza jinsi gani Nebukadreza mfalme wa Babeli kwa kiburi aliuchunguza ufalme mkuu alioujenga, akafikiri kwamba aliyashinda mataifa mengine kwa uwezo wake, Kuliko kutambua ya kwamba Mungu ndiye aliyempa mafanikio. "Ukuu wako umekuwa na kufika mpaka mbinguni"(mst. 22). Kwa sababu hii"alifukuzwa mbali na wanadamu, akala majani kama ng'ombe, mwili wake ulilowa maji kwa umande wa mbinguni, hata nywele zake zikakua, zikawa kama manyoya ya tai, na kucha zake kama kucha za ndege"(mst. 33). Kutwezwa huku ghafla kwa mmoja wa watu wa ulimwengu wenye nguvu sana na kutiwa wazimu lilikuwa ni tukio lisilotazamiwa ikahitajika mithali ya kuhusu kuanguka kwa nyota ya Asubuhi toka mbinguni kuja chini. Nyota ni mfano wa watu wenye nguvu, k.m. **Mwa. 37:9; Isa. 13:10** (kuhusu viongozi wa Babeli); **Ezek. 32: 7** (kuhusu kiongozi wa Misri); **Dan. 8: 10, 24**. Kupaa mbinguni na kuanguka toka mbinguni ni maneno yasiyotumika isivyokawaida mara nyingi yametumika kwa kuongezeka katika kiburi na kwa maana ya kushushwa - tazama **Ayubu 20: 6; Yer. 51: 53** (kuhusu Babeli); **Omb. 2: 1; Math. 11:23** (kuhusu Kapernaumu):"Nawe Kapernaumu, Je ! utakuzwa mbinguni ? utashushwa mpaka kuzimu"(kaburi).
5. Mstari wa 17 analaumiwa Lusifa kwa kuufanya "Ulimwengu ukiwa, (kuuharibu) miji yake; asiyewafungua wafungwa wake waende kwao". Haya yote ni maelezo ya utaratibu wa jeshi la Babeli - likiteketeza eneo lote (kama walivyofanya kwenye mji wa Yerusalemu), wakiwahamisha mateka kwenda maeneo mengine bila kuwaruhusu warejee nchi zao (kama walivyowafanyia Wayahudi), Wakijenga miji mipya na kutwaa kodi ya dhahabu toka mataifa yaliyokandamizwa. Kwa hivi upo mkazo juu ya ukweli kwamba Lusifa hakupata maziko kama wafalme wengine walivyokuwa nayo (Mst. 18 -19), Ukidokeza kuwa alikuwa ni mfalme mwanadamu tu kama wao, kuona mwili wake ulihitajika kuzikwa.

6. Mstari wa 12 unasema kwamba Lusifa alikuwa "akatwe kabisa"unadokezwa kuwa alikuwa mti. Huu unatoa muunganiko unaoendelea na **Danieli 4: 8 -16**, ambapo Nebukadreza na Babeli wamelinganishwa na mti ukikatwa kabisa.
7. Babeli na Ashuri mara nyingi wanabadilishana maneno katika manabii; hivi akiisha kusema kifo cha mfalme wa Babeli, Msta. 25 unasema "Nitamvunja huyo mwashuri" Unabii kuhusu Babeli katika **Isa. 47** umerudiwa kuhusu Waashuri kwa **Nahumu 3: 5, 4, 18 na Sefania 2: 13,15; na Nyaka. 33: 11** kusema kwamba mfalme wa Ashuri (alimchukua) alimtwaa manase utumwani Babeli - ni kuonyesha kubadilishana kwa kuita maneno. **Amosi. 5: 27** unasema kwamba Israeli walikuwa wanakwenda utumwani "mbali kupita Dameski"yaani Ashuru, lakini Stefano ananukuu mstari huu kuwa"mbali kupita Babeli" (**Matendo. 7: 43**). **Ezra 6:1** ni maelezo ya Dario mfalme wa Babeli akitoa amri ya kujenga tena hekalu. Wayahudi walimtukuza Mungu kuugeuza"Moyo wa mfalme wa Ashuru" (**Ezera. 6: 22**), tena inaonyesha kwamba ni maneno yanayobadilishana. Unabii wa Isaya 14, pamoja na mwingi mwingine kwa Isaya, unapatana vema kwa maneno ya uvamizi wa Sennakeribu kipindi cha Hezekia, huo mst. 25 unaeleza kuvunjwa kwa mwashuri. Msta. wa 13 ni mwepesi kuufahamu ikiwa unazungumzia kuhusu maneno ya kufuru ya kuuhusuru Yerusalemu Waashuri, walitaka kuingia Yerusalemu na kuteka hekalu kwa ajili ya miungu yao. Awali mfalme wa Ashuru, Tiglath -pileseri, pengine alitaka kufanya yale yale (**2 Nyak. 28: 20, 21**); **Isa. 14: 13** "Maana umesema moyoni mwako, nitapanda mpaka mbinguni (ya mfano wa hekalu na sanduku la agano - **1 Fal. 8: 30; 2 Nyak. 30: 27; Zab. 20: 2, 6; 11: 4 Ebra. 7: 26**). Nami nitaketi juu ya mlima wa makutano (mlima sayuni lilipokuwa hekalu) katika pande za mwisho za Kaskazini"(Yerusalemu - **Zab. 48: 1, 2**).

Tumeacha kitambo sehemu ya 20: Majaribu ya Yesu

Mathayo 4: 1 -11:"Kisha Yesu akapandishwa na Roho nyikani, ili ajaribiwe na Ibilisi. Akafunga siku arobaini mchana na usiku, mwishowe akaona njaa. Mjaribu akamjia akamwambia; Ukiwa ndiwe mwana wa Mungu, amuru kwamba mawe haya yawe mikate. Naye akajibu akasema, Imeandikwa, Mtu hataishi kwa mkate tu, ila kwa kila neno litokalo katika kinywa cha Mungu. Kiisha Ibilisi akamchukua mpaka mji mtakatifu, akamweka juu ya kinara cha hekalu, akamwambia; Ukiwa ndiwe mwana wa Mungu jitupe chini; kwa maana imeandikwa, Atakuagizia Malaika zake; na mikononi watakuchukua usije ukavunjika mguu wako katika jiwe. Yesu akawaambia, tena imeandikwa, Usimjaribu Bwana Mungu wako. Kisha Ibilisi akamchukua mpaka mlima mrefu mno, akamwonyesha miliki zote za ulimwengu, na fahari yake, akamwambia haya yote nitakupa, ukianguka kunisujudia. Ndipo Yesu alipomwambia, nenda zako, shetani; kwa maana imeandikwa, Msujudie Bwana Mungu wako, Umwabudu yeye peke yake. Kisha Ibilisi akamwambia na tazama, wakaja Malaika wakamtumikia".

TAFSIRI YA WATU WALIO WENGI

Maneno haya yanasomwa kuwa na maana ya kuwa kiumbe aitwaye"Ibilisi alimjaribu Yesu kutenda dhambi kwa kutoa shauri la mambo fulani kwake na kumwongoza katika sehemu za kumjaribu.

UFAFANUZI

1. Yesu "alijaribiwa sawa sawa na sisi kwa mambo yote, bila kufanya dhambi" (**Ebra. 4:15**), na "kila mmoja hujaribiwa na tamaa yake mwenyewe huku akivutwa na kudanganywa"(**Yak. 1: 14**). Tunajaribiwa na"Ibilisi"wa tamaa yetu wenyewe au nia mbaya, ndivyo hata Yesu. Hatujaribiwi na kiumbe mbaya asimamaye ghafla karibu yetu akitushurutisha kutenda dhambi - dhambi na majaribu huja"toka ndani"ya moyo wa mtu"(**Marko. 7:21**).
2. Ni wazi majaribu hayawezi kuchukuliwa kwa jinsi ya maana hasa ya maneno: -

- **Mathayo 4: 8** anadokeza ya kwamba Yesu alichukuliwa mpaka mlima mrefu ili kuona miliki zote za ulimwengu na fahari ijayo "kwa dakika moja" (**Luk. 4:5**). Haupo mlima mrefu wa kutosha kuuona ulimwengu wote. Ni kwa sababu gani urefu wa mlima ulimwezesha Yesu kuona ulimwengu utakavyokuwa baadae ?. Dunia ikiwa duara, hakuna maana toka uso wake mtu akaweza kuona pande za ulimwengu kwa dakika moja.
- Mlinganisho wa **Math. 4 na Luk. 4** unaonyesha kwamba majaribu yameelezwa kwa mpangilio unaohitilafiana. **Marko 1: 13** anasema Yesu alikuwa "Jangwani siku arobaini, akijaribiwa na shetani", Wakati **Math. 4: 2-3** anasema ya kuwa 'alipofunga siku arobaini mjaribu (shetani) akamjia". Kwa sababu maandiko hayawezi kujipinga yenyewe, tunaweza kusema kwamba majaribu yale yale yalika yakirudiwa -rudiwa yenyewe. Jaribu la kubadili mawe kuwa mkate ni mfano bayana. Kwa uzuri huu utafaa ikiwa haya majaribu yalitokea ndani ya moyo wa Yesu. Akiwa na mwili wetu, kukosa chakula kulimdhuru kiakili na kimwili, na hivyo moyo wake kwa urahisi ulianza kuwaza mambo. Kuka siku chache bila kula kwa wengine wanaweza kuweweseka au kuzimia (**1 Sam. 30: 12**). Hali iliyo sawa kati ya mkate na mawe umetajwa na Yesu kwa **Mathayo 7:9**, hapana shaka mifano hiyo mara nyingi iliungana na mawazo yake yaliyomia vibaya - ingawa siku zote upesi uliyatawala kwa kuamuru yarudi nyuma kwa Neno.
- Inaweza kuwa Yesu aliwaambia waandishi wa Injili habari ya majaribu yake, na kukiri kwa maneno yaliyokuwa ya nguvu aliyoyapata, inawezekana alitumia mfano uliufikia ulionekana kwa **Math. 4 na Luk. 4**.

Anaonekana namna tofauti ibilisi aliyemwongoza Yesu kupita jangwani na mitaa ya Yerusalemu kisha walipanda kinara cha hekalu pamoja, wote kwa mtazamo wa udadisi wa Wayahudi. Josephus hatoi taarifa yoyote ya kutokea hii

- kwa kuthubutu kungesababisha vurugu kubwa. Kwa hali moja, ikiwa haya majaribu yalitokea mara kadhaa ndani ya siku arobaini sawa na mwisho wa kipindi hicho (ambacho yalifanya karibu mara mbili, kwa kuwa Mathayo na Luka wanayo kwa mpangilio unaotofautiana), ni jinsi gani Yesu alikuwa na muda wa kutembea (n.b ibilisi "akampandisha" pale) kwenye mlima mrefu ulio karibu (ambao wanaweza kuwa ulikuwa Hermoni upande wa mbali Kaskazini mwa Israeli), kupanda hata kileleni na kushuka chini tena, kurudi jangwani na kisha kurudia zoezi? Majaribu yake yote yalitokea jangwani - alikuwepo kule kwa siku arobaini, akajaribiwa muda wote na ibilisi (ambaye alimwacha mwishowe - *Math. 4: 11*). Ikiwa Yesu alijaribiwa na ibilisi kila siku, na majaribu yalitokea jangwani tu, basi ni kwamba Yesu hakuondoka jangwani kwenda Yerusalemu au kusafiri ili kupanda mlima mrefu. Kwa hiyo mambo haya hayakuweza kutukia kwa jinsi ya maana ya maneno yalivyo.

- Kama ibilisi ni mtu aliye na mwili ambaye haheshimu Neno la Mungu naye anapenda kuwakosesha watu, basi ni kwa nini Yesu alinukuu Maandiko ili kushinda? Kulingana na mtazamo wa walio wengi, hii isingemwondoa Ibilisi. Fahamu kuwa Yesu alinukuu fungu la maneno ya Biblia kwa kila wakati. Ikiwa ibilisi yalikuwa ni mawazo mabaya ndani ya moyo wa Yesu, basi inaeleweka kwamba kwa tendo la kuwa na Neno la Mungu ndani ya moyo wake na kujikumbusha mwenyewe, aliweza kuyashinda mawazo haya mabaya. **Zab. 119: 11** ni ya muhimu ambapo labda ni bayana alikuwa anatoa unabii wa yaliyompata Kristo jangwani: "Moyoni mwangu nimeliweka neno lako, nisije nikakutenda dhambi".
- **Math. 4: 1** unasema kwamba Yesu "alipandishwa na roho jangwani (ukipenda nyikani), ili ajaribiwe na ibilisi". Huyu alikuwa ni Roho kustaajabisha Roho wa Mungu kumpeleka Yesu jangwani ili akajaribiwe na kiumbe anayemzidi mwanadamu kwa maarifa aishiye kwa kupingana na Mungu.

MAELEZO YAMEDOKEZWA: -

1. Yesu alipobatizwa mto Yordani na Yohana, alipokea nguvu za Roho Mtakatifu (**Math. 3: 16**). Mara alipotoka majini, alipelekwa kwenda nyikani kujaribiwa. Akiisha kuwa na uweza wa roho kugeuza mawe kuwa mkate, kuruka jengo bila kudhurika n.k, majaribu haya ilibidi yatamani vitu moyoni mwake. Ikiwa ni mtu alikuwa adokeza mambo haya kwa Yesu naye akijua mtu huyo ni mtenda dhambi, basi majaribu yalikuwa magumu kidogo kuliko kama yaliyotoka ndani ya moyo wa Yesu.
2. Jaribu la kuutwaa ufalme wake lilikuwa na nguvu mno ikiwa lilitoka ndani ya Kristo. Moyo wa Yesu ulikuwa umejaa Maandiko, na kwa hali ya kuumia moyo, Kulikosababishwa na aumu, ilimjaribu atumie vibaya maneno ili kumwezesha kujihesabia haki ya kuchukua njia rahisi ya kujiepusha na mazingira aliyokuwemo. Kusimama juu ya mlima mrefu kunakumbusha Ezekieli akiisha kuonyeshwa ufalme utakavyokuwa toka mlima mrefu (**Ezek. 40: 2**), na Yohana akiuangalia "Mji mtakatifu wa Yerusalemu" toka "mlima mrefu mkubwa" (**Uf. 21: 10**). Yesu aliuona ufalme wa ulimwengu kama utakavyokuwa wakati ujao (**Luk. 4: 5**), yaani, akiwa katika ufalme, hapo "Falme za ulimwengu huu unakuwa ufalme wa Bwana wetu na wa Kristo wake" (**uf. 11:15**).
Inawezekana aliwaza Musa mwishoni mwa miaka 40 ya kuzunguka jangwani (**siku zake 40**) akitazama nchi ya Ahadi (Ufalme) toka mlima Nebo. Mkazo umewekwa kwa (**Dan. 4:17, 25, 32; 5: 21**) kwamba "aliye juu hutawala katika falme za wanadamu, naye humpa amtakaye" Yesu aliishajua kuwa, ni Mungu pekee, sio mtu mwingine, atampa ufalme. Kwa hiyo lisingekuwa jaribu sana kama ni mtu mbaya ndiye aliyedai kuweza kumpatia Yesu ufalme, lingebidi litolewe shauri na 'iblisi' ndani ya Yesu kwamba ataweza kuuchukua huo ufalme mara moja. Isitoshe, aliweza kujihoji, Mungu amenipa Mamlaka kwa matazamio (**Yoh. 5: 26, 27**), kwa upana ambao pande mbili zote alikuwa na uwezo kutoa uhai wake na kuutwaa tena (**Yoh. 10: 18**), ingawa hatimaye uweza wote alipewa baada ya kifo na kufufuka kwake tu (**Math. 28: 18**).
3. Kwa uzoefu wake wa Maandiko, Kristo aliona hali moja kati yake mwenyewe na Eliya, moyo wake ulikata tamaa baada ya siku 40 jangwani (**1 Fal. 19: 8**) na Musa, ambaye alipoteza urithi wake haraka wa nchi

mwishoni mwa miaka 40 ya kuzunguka jangwani. Yesu, mwishoni wa siku 40, alikuwa na hali ya nafasi moja nao - akikabiliwa na uwezekano wa ukweli wa kushindwa Eliya na Musa walishindwa kwa sababu ya udhaifu wa mwanadamu - sio kwa sababu ya mtu aitwaye "Ibilisi". Ulikuwa ni huu udhaifu wa mwanadamu, "shetani" au adui, ndiyo ulikuwa unamjaribu Yesu.

"Ibilisi akamwambia, Ukiwa ndiwe mwana wa Mungu,"(Luk. 4: 3). Ilibidi majaribu yawe yakidumu bila kubadilika ndani ya nia ya Yesu kuhoji ikiwa kwa kweli alikuwa Mwana wa Mungu, kwa kuwa kila mmoja aliwaza ni mtoto wa Yusufu (Math. 1: 1, 6; Luk. 3: 23, palipo na neno "akidhaniwa" maana yake alihesabiwa kwa sheria'). Alikuwa ni mtu wa pekee kutokuwa na Baba mwanadamu. Wafilipi 2: 8 unashauri la kwamba Yesu alikubali kuwa ni kweli alikuwa binadamu kama sisi, kwa kujua sababu yake alikuwa akijaribiwa kutoamini alikuwa ni Mwana wa Mungu, au kutoelewa mwili wake mwenyewe.

Majaribu yalitawaliwa na Mungu kwa elimu ya kiroho ya Kristo. Maneno aliyonukuu Yesu kujipa moyo mwenyewe dhidi ya mawazo yake mabaya ("Ibilisi") yote yapo sehemu ile ile kumbukumbu la Torati, kuhusu yaliyowapata Israeli Jangwani. ni wazi Yesu aliuona usawa kati ya yaliyomsibu yeye na wao:-

KUM. 8

Math. 4 /Luka 4

mst. 2

"Bwana Mungu wako alikuongoza miaka arobaini katika jangwa, ili akutweze, Kujaribu kuyajua yaliyo moyoni mwako, kwamba utashika amri zake, au sivyo"

mst.3.

"Akakutweza, akakuacha uone njaa,

"Yesu alipandishwa na roho""siku arobaini""Jangwani" Yesu alitweza kwa majaribu. Yesu aliyashinda kwa kunukuu Maandiko yaliyo kuwa moyoni mwake. (Zab. 119: 11).

"Mwisho akaona njaa" Katika Yohana 6 mana Yesu kuwa ni Neno la Mungu

akakulisha kwa mana...apate kukujulisha ya kuwa mwanadamu imetafsiriwa na haishi kwa mkate tu, bali huishi kwa kila litokalo katika kinywa cha Bwana

mst. 5.

"Nawe fikiri moyoni mwako, ya kuwa kama vile Baba amrudavyo mwanaye, ndivyo Bwana, Mungu wako, akurudivyo"

ambalo Yesu aliishi kwa hilo jangwani. Yesu alijifunza kwamba kiroho alikuwa akiishi "Akawaambia Imeandikwa, mtu hataishi kwa mkate tu, bali kwa kila neno la Mungu"

Bila shaka Yesu aliwaza kwa yaliyompata. Mungu alimrudi mwanawe, Yesu 2 **Sam.7: 14; Zab. 89:32.**

Hivyo Yesu ametuonyesha jinsi ya kusoma na kujifunza neno - aliwaza yeye mwenyewe nafasi ya Israeli walipokuwa jangwani, kwa hiyo alichukua masomo ya kujifunza toka yaliyowapata mwenyewe kwa majaribu yake katika jangwa.

Tumeacha kitambo sehemu ya 21: Vita Mbinguni

Ufunuo 12: 7 -9 "Kulikuwa na vita mbinguni, Mikaeli na Malaika zake wakapigana na yule joka, yule joka naye akapigana nao pamoja na Malaika zake; Nao hawakushinda, wala mahali pao hapa kuonekana tena mbinguni. Yule joka akatupwa, yule mkubwa, nyoka wa zamani, aitwaye Ibilisi na shetani, audanganyaye ulimwengu wote; akatupwa hata nchi, na Malaika zake wa katupwa pamoja naye".

TAFSIRI YA WALIO WENGI: -

Hii ni sura mojawapo ambayo watu wengi wameitumia kutoa shauri kuwa ulikuwepo uasi mbinguni miongoni mwa Malaika, uasi ukasababisha ibilisi na Malaika zake kutupwa duniani toka mbinguni, ambapo akiwa na namna ya nyoka, wakaanza kufanya matatizo na kuleta vurugu duniani.

FAFANUZI: -

1. Yote tuliyojifunza mpaka hapa katika somo hili inabidi yaletwe na kuchukuliwa juu ya fungu hili la maneno. Tumekwisha ona ya kuwa Malaika hawawezi kutenda dhambi na ya kuwa uasi hauwezi kuwepo mbinguni. Hivyo hili fungu la maneno ambalo ni la aina yake pekee - inabidi litafsiriwe kwa njia ambayo haiwahusishi Malaika kutenda dhambi au kuwepo Malaika wenye dhambi wanaowafanya watu kufanya dhambi duniani, kwa kuwa dhambi inakuja toka ndani yetu sio nje yetu sisi (**Marko. 7: 20 -23**)
2. Kutupwa nyoka - joka toka mbinguni, inadokezwa asili alikuwa huko - Lakini nyoka halisi wa Edeni aliumbwa na Mungu toka mavumbi ya ardhi (**Mwa. 1: 24 -25**). Hakuna kidokezo kwamba ibilisi alishushwa toka mbinguni na kumwingia nyoka ndani yake.
3. Fahamu kwa makini kwamba hakuna ushahidi wowote hapa wa Malaika akifanya dhambi au akifanya uasi juu ya Mungu, ni vita iliyokuwa mbinguni. Uwezekano hakuna wa mtu yeyote akipigana na Mungu mbinguni: "Wala hapana awezaye kuokoa katika mkono wangu" (**Kum. 32: 39**).
4. Baada ya mfululizo wa mambo yaliyo katika mstari wa 7 -9, mst. 10 unasema kwamba "kukawa na sauti kuu mbinguni, ikisema, Sasa kumekuwa wokovu wa nguvu, na ufalme wa Mungu wetu, na Mamlaka ya Kristo wake: kwa maana mshitaki wa ndugu zetu ametupwa chini, Yeye awashitakiye mbele za Mungu wetu, mchana na usiku". Ikiwa mst. 7 -9 mambo yake yalitokea mwanzo wa ulimwengu, kabla wakati wa Adamu na Hawa, ni jinsi gani imesemwa kuwa baada ya kutupwa shetani ukaja wokovu na ufalme wa Mungu ? Baada ya dhambi ya Adamu, walimwengu wameanza historia yao mbaya ya utumwa wa dhambi na hali ya kushindwa kufanya kitu - hali ya shida kuieleza kuwa "Wokovu" na ufalme wa Mungu. Kuna furaha ya kuwa ibilisi - mshitaki - ametupwa chini hadi duniani. kwa sababu gani kuwe na furaha ikiwa kuja kwake duniani kulikuwa ni mwanzo wa dhambi na msiba kwa binadamu ?. Basi, kuanguka toka mbinguni kuja duniani kukieleweka kwa maneno ya mfano sio kwa maneno yenyewe hasa, kuwa maana ya kuanguka toka kwenye mamalaka (kama ushahidi wa **Isa. 14: 12; Yer. 51: 53; Omb. 2:1; Math 11: 23**), unavyosema, zaidi mno maana

inaweza kufanywa ka yote haya. Kama yote haya yalitokea kabla ya kipindi cha Adamu, au kabla ya kuanguka kwa mtu, ni jinsi gani ibilisi alikuwa anawashitaki "ndugu zetu" kuona hawa kuwepo wakati ule ?.

5. Hakuna ishara inayoonyesha yote haya yaliyotokea kwenye Bustani ya Edeni. Kipengele cha muhimu kipo kwa **Uf. 1: 1 na 4: 1** - kwamba ufunuo ni unabii wa "Mambo ambayo hayanabudi kuwako upesi". Sio maelezo basi ya kile kilichotokea katika Edeni, bali ni unabii wa mambo yaliyokuwa yanatokea wakati mwingine baada ya karne ya kwanza, hapo ufunuo ulipotelewa na Yesu. Yeyeto ambaye kweli ni mnyenyekevu wa Neno ataona kwamba haya mabishano ya maneno pekee yanazuia kabisa hata kutowezekana majaribio yote ya kutaja ufunuo 12. kwenye bustani ya Edeni. Swali linabidi lijibiwe kama ni kwa sababu gani ibilisi yule yule na habari kuhusu kile kilichotokea Edeni itunzwe mpaka mwisho wa Biblia kabla ya kubainishwa.
6. "Joka kuu yule nyoka wa zamani" (**Uf. 12: 9**). Joka alikuwa na "Vichwa saba na pembe kumi" (mst. 3), kwa hiyo hakuwa nyoka halisi. Kuitwa "nyoka wa zamani" yaonyesha kwamba alikuwa na tabia ya yule nyoka wa zamani aliyekuwa Edeni, kwa maana ya kuwa mdanganyifu kama nyoka aliyekuwa. Hali moja, "Uchungu wa mauti ni dhambi" (**1 Kor. 15: 56**), Lakini hiyo haina maana ya kuwa mauti ni nyoka yule. Anatabia ya nyoka, kwa kuunganika na dhambi.
7. Ibilisi alitupwa duniani na kwa ukali alianzisha ugomvi "akijua ana wakati mchache tu" (mst. 12). Ibilisi kama alitupwa katika Edeni, alikuwa na nafasi ya kumtesa binadamu wakati wake wote wa historia ndefu - ambayo ni vigumu kwa kuwa na "Wakati mchache" tu wa kufanya maangamizi makuu.
8. Ni jinsi gani Ibilisi amemdanganya "ulimwengu wote" (mst. 9) kabla ya kutupwa mbinguni, kwa kuwa hapa kuwepo mtu yeyote ulimwengu kabla ya Adamu ?.

9. Mst. 4 unasema kwamba joka akakokota theluthi ya nyota za mbinguni kuja chini kwa mkia wake. Ikiwa huu unasomwa kwa jinsi ya maneno yalivyo - Ufunuo 12. unabidi usomwe kwa maneno yalivyo ili kusaidia tafsiri ya watu walio wengi - ukubwa kamili wa joka ni mkubwa sana - theluthi ya ulimwengu wote (au karibu mfumo wa sayari) aliweza kuwemo kwa mkia wake. Hakuna jinsi ya sayari dunia kuwa kubwa kiasi cha kutosha kuenea kiumbe huyu mkubwa akitambaa juu yake. Nyota nyingi ni kubwa kuliko dunia yetu - inakuwaje theluthi yake kuanguka juu ya dunia ?. Imekadiriwa kwamba theluthi ya nyota zitaenea kwa karibu maili trilion tano. Hivi ndivyo urefu wa mkia wa joka inabidi uwe !. Kumbuka kwamba haya yote yametokea, au yatatokea, baada ya karne ya kwanza B.K. wakati unabii huu ulipotolewa
 10. Kwa mtazamo huu na mwingi wa mambo mengine katika **Uf. 12** (na unabii wote) ambao hauwezekani kwa kutumia kwake kokote, sio ajabu tumeambiwa kabla ya yote (**Uf. 1: 1**) ni kwamba ujumbe huu umeandikwa kwa "ishara"yaani, kwa msembo wa kuashiria, au kwa mfano. Kana kwamba kutia mkazo huu kwa maneno yenyewe ya **Uf. 12, Ufunuo 12: 1** unaeleza tendo lililofuata kuwa "Ishara kuu".
 11. Kwa kusoma anachofanya Ibilisi anapokuwa duniani, hakuna maelezo yake yeye akiwafanya watu watende dhambi; kweli mstari wa 12 - 16 inaonyesha ya kwamba ibilisi hakufaulu kwa majaribio yake kusababisha matatizo duniani mara alipofika hapa. Taarifa hii inapingana na tafsiri ya watu wengi.
 12. Maana moja ya maswali ni kuelewa endapo fungu hili la maneno lasaidia wazo la kuwepo vita mbinguni kwenyewe, iwapo "Mbingu" zilizosemwa hapa ni za maneno halisi au za maneno ya mfano. Tulieleza awali kwamba "mbingu"zaweza kwa maneno ya msembo wa mfano kutaja eneo la mamlaka. Ufunuo kikiwa ni kitabu cha mifano, tulitegemea jambo hili hapa.
- Mwanamke wa mstari wa 1 "amevikwa jua, na mwezi upo chini ya miguu yake, na juu ya kichwa chake taji za nyota kumi na mbili" Mkusanyiko huu wa mbinguni, vile vile na mwanamke, ni dhahiri walining'inia mbinguni, maneno

hayawezi kuwa na maana hiyo. Mwanamke hawezi kuvikwa jua, au nyota kubwa kama dunia kuwa juu ya kichwa chake.

Ishara nyingine inaonekana mbinguni mst. 3 - joka jekundu. Mstari huu umechukuliwa ulivyo kwa kawaida, Lakini kwa nini iwe hivyo, Kwa kuwa mbingu ni zile zile zilizotajwa katika mst. 1, ni wazi huu ni maneno ya mfano? mstari wa 4 unamwonyesha joka akiziangusha nyota katika nchi toka mbinguni. Tumeona kwamba kwa sababu ya ukubwa wa nyota na dunia, Basi hauwezi kutaja nyota tulizonazo angani au mbinguni. Ufalme wa Mungu utawekwa duniani (**Dan. 2: 44; Math. 5: 5**), ambao hautaweza kusimikwa kama dunia itaangamizwa kwa kuangukiwa na nyota juu yake.

Mwanamke "akazaa mtoto wake mbinguni", yyeye atakaye wachunga mtoto akanyakuliwa kwa Mungu na kwa kiti cha enzi"(mst. 5). Kiti cha enzi cha Mungu kiko mbinguni. Kama tayari mwanamke alikuwa mbinguni, ni kwa sababu gani mtoto wake "akanyakuliwa"kwenda mbinguni. Mwanamke alikuwa mfano wa kitu kingine duniani, ingawa kwa maneno ya kimumba "mbinguni"alikuwa. Kisha akakimbilia"jangwani"(mst. 6). Kama alikuwa katika mbingu halisi, hii ina maana ya kwamba jangwa lipo mbinguni. Inafaa zaidi mwanamke alikuwa eneo la kimumba, na kisha kukimbilia kwenye jangwa la mfano duniani.

Ndipo tukafika mst. 7 -"kulikuwa na vita mbinguni" ushahidi mwingine toka kwa "mbingu"za **Uf. 12** ukiisha kuwa ni maneno ya mfano, inaonekana tu hii vita ilikuwa katika mbingu za mfano. Suala hili linabidi liwe hivyo, kwa sababu uasi haupo au dhambi katika mbingu halisi tunazo ziona (**Math. 6: 10; Zab. 5: 4, 5; Hab. 1: 13**). Mtazamo wa wengi, madai ni kwamba Malaika wamefungwa kuzimu; Lakini hapa wako mbinguni. Basi sivyo Malaika halisi. Mwandishi aliyepo mara nyingine anawauliza waaminio wazo la orthodox la Ibilisi kwa swali lifuatalo: Je ! unaweza kunipa historia fupi ya Ibilisi wa Biblia, kulingana na tafsiri yenu kwa maneno ya Biblia ?

Jawabu linapingana mno. Kulingana na hoja ya orthodox, kujibu kunakuwa kama hivi: -

- a) Ibilisi alikuwa Malaika mbinguni aliyetupwa kwenye bustani ya Edeni. Alitupwa duniani katika **Mwa. 1.**
- b) Amedhaniwa alikuja duniani na akaoa katika **Mwa. 6.**
- c) Kwenye kipindi cha Ayubu amesemwa alikuwa anapita sehemu zote mbili mbinguni na duniani.
- d) Wakati wa **Isaya 14** alitupwa toka mbinguni hadi duniani.
- e) Katika **Zekaria 3** yuko mbinguni tena.
- f) Yupo duniani kwa **Math. 4** "Alitupwa nje" kwenye kipindi cha Yesu kulingana na wazo la wengi "mkuu wa ulimwengu huu" akiisha "tupwa nje" kipindi kile.
- g) Upo unabii wa Ibilisi "wa kutupwa" katika **Uf. 12.**
- h) Ibilisi amefungwa "mnyororo" katika **Uf. 20**, bali Malaika zake walifungwa minyororo katika Mwanzo, kufutana na kawaida ya kutazama **Yuda mst. 6.** Kama alifungwa na "minyororo ya milele" basi, ni jinsi gani ameitwa kwa kufungwa minyororo tena katika **Uf. 20.**

Kutokana na hili itakuwadhahiri kwamba mtazamo wa watu wengi wa kuwa ibilisi alitupwa toka mbinguni kwa kutenda dhambi sio kweli, kwa kuwa amesemwa bado yuko mbinguni baada ya kila kutokea na 'Kutupwa'. Ni muhimu kuelewa pande zote mbili 'mbingu' na ibilisi kwa maana ya maneno ya mifano.

MAELEZO YALIYODOKEZWA: -

1. Kujaribu na kutoa maelezo ya sura hii wazi kabisa ni nje ya upeo wetu sasa. Maelezo yote ya mistari hii inatakiwa ufahamu wote wa kitabu kizima cha ufunuo ili kupata maneno yake.
2. Matata katika mbingu za mfano - yaani, sehemu ya madaraka ilikuwa basi kati ya makundi ya Mamlaka mbili, kila moja likiwa na wafuasi wake, au malaika. Kumbuka kwamba tumeonyesha ya kwamba ibilisi na shetani mara nyingi wameshirikishwa na mfumo wa Waroma ama Wayahudi.
3. Kama ibilisi - joka maana yake aina nyingine ya Mamlaka ya kisiasa ilivyoonyeshwa na kuwa na 'taji juu ya vichwa vyake' (mst. 3); **Ufu. 17: 9,10** pia hufafanua juu ya joka huyu: "Hapa ndipo penye akili zenye hekima"- yaani - usijaribu kuelewa mnyama huyu kuwa ni kiumbe halisi - Vichwa saba ni milima saba Ambao ni wafalme saba" na mwingine hajaja bado "naye atakapokuja imempasa kukaa muda mchache" labda anaunganika na Ibilisi - joka mwenye "wakati mchache" wa **Ufunuo 12: 12**.

Somo La 6: Maswali

1. Ni nani wa mwisho anayehusika na matatizo na majaribu yetu ?
 - a) Mungu
 - b) Tukio
 - b) Kiumbe mwenye dhambi aitwaye shetani
 - c) Viumbe watenda dhambi wanaoitwa mashetani au pepo.
2. Ni nani anahusika na majaribu yetu kutenda dhambi ?
 - a) Mwili wetu wenyewe wanadamu
 - b) Mungu
 - c) Roho wachafu
 - d) Kiumbe mtenda dhambi aitwaye shetani
3. Neno 'Ibilisi' maana yeke nini ?
 - a) Dhambi
 - b) Nyoka
 - c) Mshitaki / mchongeaji
 - d) Lusifa.
4. Neno 'Shetani' lina maana gani ?
 - a) Mtenda dhambi
 - b) Adui
 - c) Mnyama
 - d) Mfalme wa pepo
5. Je ! neno "Shetani" laweza kutumika kwa watu wema ?
6. 'Shetani' na 'Ibilisi' kwa maneno ya mifano yaweza kutaja kitu gani ?
7. Tunaelewa kwa jinsi gani 'pepo' kama walivyotajwa kwenye Agano Jipya
 - a) Malaika watenda dhambi
 - b) Magonjwa
 - c) Msemo wa siku zile wa magonjwa, ambayo watu walidhani yalisababishwa na 'pepo'
 - d) Viumbe wa roho.
8. Unamwelewa vipi nyoka wa kwenye bustani ya Edeni ?